

एकात्मिक व द्विभाषिक
(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग-२

Standard One Part-2

(Semi-English)

विनामूल्य
वितरणासाठी

शासन निर्णय क्रमांक : अभ्यास-२११६/(प्र.क्र.४३/१६) एसडी-४ दिनांक २५.४.२०१६ अन्वये स्थापन करण्यात आलेल्या समन्वय समितीच्या दिनांक २९.०६.२०२१ रोजीच्या बैठकीमध्ये हे पाठ्यपुस्तक सन २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षापासून निर्धारित करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

एकात्मिक व द्विभाषिक
(Integrated and Bilingual)

बालभारती

इयत्ता पहिली भाग-२

Standard One Part-2

(Semi - English)

समग्र शिक्षा

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे - ४११ ००४.

प्रथमावृत्ती : २०२१
सुधारित आवृत्ती : २०२२

© महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ,
पुणे - ४११ ००४.

या पुस्तकाचे सर्व हक्क महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळाकडे राहतील. या पुस्तकातील कोणताही भाग संचालक, महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ यांच्या लेखी परवानगीशिवाय उद्धृत करता येणार नाही.

संपादन सदस्य

श्री. रविकिरण जाधव
श्रीमती सविता वायळ
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
श्री. संतोष पवार
डॉ. संदीप निकम
श्रीमती तरुबेन पोपट
डॉ. किरण धांडे
श्रीमती सुवर्णा पवार
श्रीमती अनुराधा चव्हाण
डॉ. अजयकुमार लोळगे

मुखपृष्ठ

घनश्याम देशमुख

चित्रकार

रेश्मा बर्वे
मयुरा डफळ
धनश्री केळकर
प्रतिम काटे

संयोजन

श्री. रविकिरण ज. जाधव
प्र. विशेषाधिकारी, कार्यानुभव
श्रीमती सविता वायळ
विशेषाधिकारी, मराठी
श्रीमती उज्ज्वला गोडबोले
प्र. विशेषाधिकारी, गणित
श्री. संतोष पवार
प्र. विशेषाधिकारी, इंग्रजी
डॉ. संदीप निकम
प्र. विशेषाधिकारी, आरोग्य व
शारीरिक शिक्षण
डॉ. अजयकुमार लोळगे
विशेषाधिकारी, कार्यानुभव
(सेवानिवृत्त)

अक्षरजुळणी

पाठ्यपुस्तक मंडळ, पुणे.

निमंत्रित सदस्य

श्रीमती मनिषा यादव
श्रीमती तेजस्विनी आळवेकर
श्रीमती वृषाली गायकवाड
श्री. संदीप वाकचौरे
श्री. अजित राक्षे
श्रीमती स्वाती ताडफळे
श्रीमती रेणू तारे
श्रीमती ज्योती बेलवले
श्री. विक्रम अडसूळ
श्रीमती ज्योत्सना खोजे

श्रीमती कुसुम सहाणे
श्रीमती वैशाली शेवाळे
श्री. श्रीधर नागरगोजे
श्रीमती गौरांगी सावंत
श्री. राहुल सुरवसे
श्रीमती हर्षा चव्हाण
श्रीमती मंजुषा नदेश्वर
श्री. गणेश कोलते
श्रीमती प्रज्ञा हळीकर
श्री. ज्ञानदेव नवसरे

तज्ञ मार्गदर्शक

श्रीमती फरझाना दोहदवाला
श्रीमती तसनीम हुसेन
श्रीमती अनुजा डांडीवाला

प्रकाशक

विवेक उत्तम गोसावी
नियंत्रक,
पाठ्यपुस्तक निर्मिती मंडळ,
प्रभादेवी, मुंबई - २५.

निर्मिती

सचिन मेहता
प्र. मुख्य निर्मिती अधिकारी
नितीन वाणी
सहायक निर्मिती अधिकारी
कागद
७० जी.एस.एम. क्रिमवोव्ह
मुद्रणादेश
N/PB/2022-23/50,000
मुद्रक
M/S.

The Constitution of India

भारताचे संविधान

उद्देशिका (Preamble)

आम्ही, भारताचे लोक, भारताचे एक सार्वभौम
समाजवादी धर्मनिरपेक्ष लोकशाही गणराज्य घडविण्याचा
व त्याच्या सर्व नागरिकांस:

सामाजिक, आर्थिक व राजनैतिक न्याय;
विचार, अभिव्यक्ती, विश्वास, श्रद्धा
व उपासना यांचे स्वातंत्र्य;
दर्जाची व संधीची समानता;

निश्चितपणे प्राप्त करून देण्याचा

आणि त्या सर्वांमध्ये व्यक्तीची प्रतिष्ठा

व राष्ट्राची एकता आणि एकात्मता

यांचे आश्वासन देणारी बंधुता

प्रवर्धित करण्याचा संकल्पपूर्वक निर्धार करून;

आमच्या संविधानसभेत

आज दिनांक सव्वीस नोव्हेंबर, १९४९ रोजी

याद्वारे हे संविधान अंगीकृत आणि अधिनियमित

करून स्वतःप्रत अर्पण करित आहोत.

(The Constitution of India)

भारताचे संविधान

भाग ४ क

नागरिकांची मूलभूत कर्तव्ये

(Fundamental Duties of the Citizens)

अनुच्छेद ५१ क

मूलभूत कर्तव्ये – प्रत्येक भारतीय नागरिकाचे हे कर्तव्य असेल की त्याने –

- (क) प्रत्येक नागरिकाने संविधानाचे पालन करावे. संविधानातील आदर्शांचा, राष्ट्रध्वज व राष्ट्रगीताचा आदर करावा.
- (ख) स्वातंत्र्याच्या चळवळीला प्रेरणा देणाऱ्या आदर्शांचे पालन करावे.
- (ग) देशाचे सार्वभौमत्व, एकता व अखंडत्व सुरक्षित ठेवण्यासाठी प्रयत्नशील असावे.
- (घ) आपल्या देशाचे रक्षण करावे, देशाची सेवा करावी.
- (ङ) सर्व प्रकारचे भेद विसरून एकोपा वाढवावा व बंधुत्वाची भावना जोपासावी. स्त्रियांच्या प्रतिष्ठेला कमीपणा आणतील अशा प्रथांचा त्याग करावा.
- (च) आपल्या संमिश्र संस्कृतीच्या वारशाचे जतन करावे.
- (छ) नैसर्गिक पर्यावरणाचे जतन करावे. सजीव प्राण्यांबद्दल दयाबुद्धी बाळगावी.
- (ज) वैज्ञानिक दृष्टी, मानवतावाद आणि जिज्ञासूवृत्ती अंगी बाळगावी.
- (झ) सार्वजनिक मालमत्तेचे जतन करावे. हिंसेचा त्याग करावा.
- (ञ) देशाची उत्तरोत्तर प्रगती होण्यासाठी व्यक्तिगत व सामूहिक कार्यात उच्चत्वाची पातळी गाठण्याचा प्रयत्न करावा.
- (ट) ६ ते १४ वयोगटातील आपल्या पाल्यांना पालकांनी शिक्षणाच्या संधी उपलब्ध करून द्याव्यात.

राष्ट्रगीत

जनगणमन-अधिनायक जय हे
भारत-भाग्यविधाता ।
पंजाब, सिंधु, गुजरात, मराठा,
द्राविड, उत्कल, बंग,
विंध्य, हिमाचल, यमुना, गंगा,
उच्छल जलधितरंग,
तव शुभ नामे जागे, तव शुभ आशिस मागे,
गाहे तव जयगाथा,
जनगण मंगलदायक जय हे,
भारत-भाग्यविधाता ।
जय हे, जय हे, जय हे,
जय जय जय, जय हे ॥

प्रतिज्ञा

भारत माझा देश आहे. सारे भारतीय
माझे बांधव आहेत.

माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे. माझ्या
देशातल्या समृद्ध आणि विविधतेने नटलेल्या
परंपरांचा मला अभिमान आहे. त्या परंपरांचा
पाईक होण्याची पात्रता माझ्या अंगी यावी म्हणून
मी सदैव प्रयत्न करीन.

मी माझ्या पालकांचा, गुरुजनांचा आणि
वडीलधाऱ्या माणसांचा मान ठेवीन आणि
प्रत्येकाशी सौजन्याने वागेन.

माझा देश आणि माझे देशबांधव यांच्याशी
निष्ठा राखण्याची मी प्रतिज्ञा करीत आहे. त्यांचे
कल्याण आणि त्यांची समृद्धी ह्यांतच माझे
सौख्य सामावले आहे.

प्रस्तावना (Preface)

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०चा विचार करून शिक्षणातील एकात्मिक दृष्टिकोनावर आधारित एकात्मिक पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती व अंमलबजावणी करणारे महाराष्ट्र हे देशातील पहिले राज्य आहे. Learn how to learn व Lifelong Learner यांवर या शैक्षणिक धोरणात भर देण्यात आलेला आहे. त्याचबरोबर एकात्मिक शिक्षणावरही भर देण्यात आलेला आहे.

‘इयत्ता पहिली’ च्या या पाठ्यपुस्तकाची निर्मिती एकात्मिक स्वरूपात करण्यात आली असून भाषा, गणित, इंग्रजी आणि खेळू, करू, शिकू या विषयांचा एकत्रित विचार करण्यात आलेला आहे. आर्ट इंटीग्रेटेड (Art Integrated) आणि स्पोर्ट इंटीग्रेटेड (Sport Integrated) दृष्टिकोनाचा विचारही पाठ्यपुस्तक करताना केलेला आहे आणि त्यासाठीच खेळू, करू, शिकू हा विषयही यात सामावून घेतला आहे. बालकांमध्ये वय वर्ष आठपर्यंत एकाचवेळी अनेक भाषा शिकण्याची क्षमता असते, याचा विचार करून पाठ्यपुस्तकात गरजेनुसार द्विभाषिक दृष्टिकोन स्वीकारण्यात आला आहे.

या विषयांचा आशय मी आणि माझे कुटुंब, पाणी, प्राणी, वाहतूक व आपले मदतनीस या विशिष्ट विषयसूत्रांभोवती (Themes) गुंफलेला आहे त्यामुळे विद्यार्थ्यांना आजूबाजूच्या परिसरातून पाठ्यपुस्तकातील आशय स्पष्ट होणार आहे. विद्यार्थ्यांच्या अनुभवांवर आधारित उदाहरणांसह आशय स्पष्ट करण्याचा प्रयत्न यातून केलेला आहे. विद्यार्थ्यांच्या जीवनाशी आणि भावविश्वाशी निगडित असलेल्या अनुभवांना आशयाची जोड देऊन आणि चित्रे, रंग यांचा वापर करून पाठ्यपुस्तक आकर्षक करण्यात आले आहे. विद्यार्थ्यांच्या कृतीला आणि विचाराला प्राधान्य देण्यात आले आहे. प्रत्येक आशय हा अध्ययन निष्पत्तीला जोडण्यात आलेला आहे. कृती, खेळ, कोडी, चित्रकला, गोष्टी आणि गाणी यांचा उपयोग करून अध्ययन-अध्यापन आनंददायी होण्यासाठीचा प्रयत्न या पाठ्यपुस्तकात केलेला आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे वैशिष्ट्य म्हणजे प्रथमच पाठ्यपुस्तकात अनेक प्रतीकांचा (emoji) उपयोग करण्यात आलेला आहे. त्यामुळे प्रतीके पाहूनच विद्यार्थ्यांना कोणती कृती करावयाची आहे याचा बोध होऊ शकतो. याबाबतची माहिती पाठ्यपुस्तकाच्या सुरुवातीच्या भागातच देण्यात आलेली आहे. विचारक चाव्या (Thinker Keys) आणि सहा थिंकिंग हॅट्स (Six thinking hats) यांचा वापर करण्यात आलेला आहे. यांद्वारे विद्यार्थ्यांच्या विचारांना आणि कल्पनांना चालना मिळणार आहे त्यामुळे इयत्ता पहिलीपासूनच विद्यार्थ्यांमध्ये चिकित्सक विचार, विश्लेषणात्मक विचार, तार्किक विचार, वैज्ञानिक दृष्टिकोन इत्यादी विकसित होण्यास मदत होणार आहे.

या पाठ्यपुस्तकाचे एकूण चार भाग असून प्रत्येक भागासाठी स्वतंत्र पाठ्यपुस्तक आहे. विद्यार्थ्यांना एकावेळी एकाच भागाच्या पाठ्यपुस्तकाचे अध्ययन करायचे असल्याने विद्यार्थ्यांचे दप्तराचे ओझे कमी होणार आहे. या पाठ्यपुस्तकाची अंमलबजावणी सन २०२२-२०२३ या शैक्षणिक वर्षापासून सर्व शाळांमध्ये करण्यात येत आहे.

२१ व्या शतकातील विद्यार्थी सक्षम व्हावा, यासाठी आपणा सर्वांना शुभेच्छा!

कृष्णकुमार पाटील
संचालक

पुणे

दिनांक : २ एप्रिल २०२२ (गुढीपाडवा)

भारतीय सौर दिनांक : चैत्र १२, शके १९४४

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : प्रथम भाषा मराठी (Marathi)

अध्ययनार्थी -

- 01.01.01 विविध उद्देशांसाठी स्वतःच्या भाषेचा किंवा शाळेतील माध्यम भाषेचा वापर करून गप्पागोष्टी करतात. उदा., कविता, गोष्टी ऐकवणे, माहिती मिळवण्यासाठी प्रश्न विचारणे, स्वतःचे अनुभव सांगणे.
- 01.01.02 ऐकलेल्या गोष्टींविषयी (गोष्ट, कविता इत्यादी) गप्पा मारतात, आपले मत व्यक्त करतात, प्रश्न विचारतात.
- 01.01.03 भाषेतील विशिष्ट ध्वनी आणि शब्द यांच्याशी खेळण्याचा आनंद घेतात. उदा., भिंगरी, झिंगरी.
- 01.01.04 लिखित साहित्य आणि चित्र स्वरूपातील साहित्य यांतील फरक सांगू शकतात.
- 01.01.05 चित्रातील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे बारकाईने निरीक्षण करतात.
- 01.01.06 चित्रातील वा चित्रमालिकांतील घडणाऱ्या वेगवेगळ्या घटना, कृती आणि पात्र यांना एकसंधपणे पाहून त्यांचे वर्णन करतात.
- 01.01.07 वाचलेल्या गोष्टी, कविता यांतील अक्षरे/शब्द/वाक्ये इत्यादी पाहून आणि त्यांचे ध्वनी ऐकून, समजून ओळखतात.
- 01.01.08 परिसरातील छापील मजकूर व त्याचा उद्देश यांचा संदर्भाने अंदाज लावतात. उदा., वेष्टणावर लिहिलेले ओळखून गोळी/चॉकलेटचे नाव सांगणे.
- 01.01.09 लिखित साहित्यातील अक्षरे, शब्द आणि वाक्ये ही एकके ओळखतात. उदा., 'माझे नाव विमल आहे.' हे कोठे लिहिले आहे ते दाखव/यात 'नाव' हा शब्द कोठे आहे./'नाव' या शब्दातील 'व' वर बोट ठेव.
- 01.01.10 परिचित/अपरिचित मजकुरामध्ये (उदा., मध्यान्ह भोजनाचा तक्ता, स्वतःचे नाव, इयत्ता, आवडत्या पुस्तकाचे नाव) रस घेतात, गप्पागोष्टी करतात आणि त्यांचे अर्थ शोधण्यासाठी विविध युक्त्यांचा वापर करतात. उदा., केवळ चित्र किंवा चित्र व मजकूर यांच्या मदतीने अंदाज करणे, अक्षर व ध्वनी यांच्या संबंधांचा वापर करणे, पूर्वानुभव आणि माहितीच्या आधारे अंदाज करणे.
- 01.01.11 वर्णमालेतील अक्षरे व ध्वनी ओळखतात.
- 01.01.12 शाळेबाहेर आणि शाळेत (वाचनकोपरा/वाचनालय) आपल्या आवडीच्या पुस्तकांची स्वतः निवड करतात आणि वाचण्याचा प्रयत्न करतात.
- 01.01.13 लेखन शिकताना ऐकलेले आणि आपल्या मनातील विचार, विकासस्तरानुसार चित्रे, आडव्या-तिरप्या रेषा, अक्षर आकृत्या, स्वयं-पद्धतीने लेखन आणि स्व-नियंत्रित लेखनाच्या माध्यमातून आपल्या पद्धतीने लिहिण्याचा प्रयत्न करतात.
- 01.01.14 स्वतः काढलेल्या चित्रांची नावे लिहितात. उदा., केरसुणीचे चित्र काढून त्याचे 'लोटण' असे स्वभाषेतील नाव लिहिणे.

Integrated textbook Std. First learning outcomes : **Mathematics**

The Learner -

- 01.71.01 Works with numbers from 1 to 20.
- 01.71.02 Classifies objects into groups based on the shape of the objects and size of the objects.
- 01.71.03 Recites number name and counts objects up to 20, concretely, pictorially and symbolically.
- 01.71.04 Counts objects using numbers 1 to 9.
- 01.71.05 Compares numbers up to 20, for example, tell whether number of girls or number of boys is more in the class.
- 01.71.06 Applies addition and subtraction of numbers 1 to 20 in day-to-day life.
- 01.71.07 Constructs addition facts up to 9 by using concrete objects, for example, to find $3+3$ counts 3 steps forward from 3 onwards and concludes that $3+3=6$.
- 01.71.08 Subtracts numbers using 1 to 9, for example, the child takes out 3 objects from a collection of 9 objects and counts the remaining to conclude $9-3=6$.
- 01.71.09 Solves day-to-day problems related to addition and subtraction of numbers up to 9.
- 01.71.10 Recognizes numbers up to 99 and write numerals.
- 01.71.11 Observes, extends and creates pattern of shapes and numbers, for example, arrangement of shapes/object/numbers like
-
  - 1, 2, 3, 4, 5, ...
  - 1, 3, 5, ...
  - 2, 4, 6, ...
  - 1, 2, 3, 1, 2, ..., 1, ..., 3, ...
- 01.71.12 Collects, records (using pictures/numerals) and interprets simple information by looking at visuals. (For example, in a picture of a garden the child looks at different flowers and draws inference that flowers of a certain colour are more.)
- 01.71.13 Understands the concept of zero.

The Learner –

- 01.17.01 Learns and names English words for familiar objects and pictures.
- 01.17.02 Recognizes/Identifies letters of the alphabet and their sounds correctly.
- 01.17.03 Differentiates between small and capital letters in print.
- 01.17.04 Sings/Recites poems/rhymes with proper rhythm and actions.
- 01.17.05 Listens and gives appropriate verbal/non-verbal responses.
- 01.17.06 Understands the sequence of events and stories in simple narration.
- 01.17.07 Carries out simple instructions, commands and acts accordingly.
- 01.17.08 Listens to English words, greetings, polite forms of expression, simple sentences and responds in English or mother tongue.
- 01.17.09 Speaks about self / situation / pictures in English.
- 01.17.10 Uses nouns such as 'boy', 'sun' and prepositions like 'in', 'on', 'under' etc.
- 01.17.11 Writes simple words like 'fan', 'hen', 'rat', etc.
- 01.17.12 Listens and enjoys fables and short stories.
- 01.17.13 Identifies different shapes.
- 01.17.14 Counts numbers up to 10.
- 01.17.15 Enjoys rhymes, songs and poems.
- 01.17.16 Responds appropriately to commands given by teachers etc.
- 01.17.17 Uses stock expressions in face to face interactions.
- 01.17.18 Narrates / Enacts a familiar story or event.
- 01.17.19 Associates words with pictures.

एकात्मिक पाठ्यपुस्तक इयत्ता पहिली अध्ययन निष्पत्ती : खेळ करू शिकू (Play Do Learn)

अ.क्र	विषय	घटक	अध्ययन निष्पत्ती
१	खेळ P	01. आरोग्य	01. आरोग्याच्या चांगल्या सवयी समजून घेऊन त्यांचे पालन करतो. 02. क्रीडांगणाशी संबंधित गोष्टींची माहिती घेतो.
		02. विविध हालचाली व योग्य शारीरिक स्थिती	03. योग्य शरीरस्थिती ठेवून विविध हालचालींचा सराव करतो.
		03. खेळ व शर्यती	04. विविध प्रकारच्या खेळांत रुची घेतो. शर्यतीत सहभागी होतो.
		04. कौशल्यात्मक उपक्रम	05. कौशल्यात्मक उपक्रमांचा सराव करतो.
		05. व्यायाम	06. सर्व सांधे व स्नायूंना उत्तेजित करण्यासाठी योग्य व्यायाम करतो.
२	करू W	01. गरजाधिष्ठित उपक्रम <ul style="list-style-type: none"> ● जलसाक्षरता ● आपत्ती व्यवस्थापन 	01. वर्गाचे सुशोभन करून दिनविशेष व परिसरातील लघु उद्योगांची माहिती सांगतो. 02. पाण्याचे विविध उपयोग सांगतो. पाण्याविषयी बडबडगीते, गोष्ट, पाणी साठवण्याची साधने सांगतो व चित्रे रंगवतो. 03. भूकंप, पूर, त्सुनामी, वणवा, वीज कोसळणे या आपत्तींची चित्रे ओळखतो.
		02. अभिरूचीपूरक उपक्रम	04. परिसरातील उपलब्ध साहित्यापासून आधुनिकतेशी सांगड घालून अभिरूचीनुसार साहित्य तयार करतो.
		03. कौशल्याधिष्ठित उपक्रम	05. गरजा आणि समस्या यांच्याशी निगडित कौशल्यपूर्ण समाजोपयोगी साहित्य निर्माण करतो.
		04. ऐच्छिक उपक्रम उत्पादक उपक्रम <ul style="list-style-type: none"> ● अन्न, वस्त्र, निवारा 	06. उत्पादनास आवश्यक प्राथमिक कौशल्य आत्मसात करून मर्यादित अर्थोत्पादन करता येणाऱ्या उपक्रमांत सहभागी होतो. 07. अन्न, वस्त्र, निवारा यांच्याशी संबंधित उपक्रमांत सहभागी होतो.
		05. तंत्रज्ञान क्षेत्र, वाहतूक सुरक्षा	08. संगणकाचे विविध भाग ओळखून बाह्य भागांची हाताळणी करतो. 09. वाहतुकीचे नियम समजून घेतो.
		06. इतर क्षेत्र-पशु-पक्षी संवर्धन	10. विविध पाळीव प्राणी व पक्षी ओळखतो व त्यांचे उपयोग सांगतो. 11. चित्राद्वारे प्राणी व पक्षी यांचे अवयव सांगतो.
३	शिकू A	01. चित्र	01. आवडीप्रमाणे गिरगिटतो तसेच गिरगिटलेल्या भागावर वर्तुळ, त्रिकोण, चौकोन काढून रंगकाम करतो. योग्य क्रमाने ठिपके जोडून रंगवतो. 02. रेषांच्या विविध आकारांपासून सोपे आकार काढतो तसेच नक्षीकाम करतो. 03. ठसेकाम व चिकटकाम (कोलाज) करतो. रंगांची ओळख करून घेतो व चित्र रंगवतो. सुलेखनासाठी रेषांचा सराव करतो.
		02. शिल्प	04. चिकटकाम व मातकामाच्या साहाय्याने विविध वस्तू तयार करतो.
		03. गायन	05. बडबडगीत, समूहगीत तालासुरात म्हणतो.
		04. वादन	06. विविध वस्तूवर आघात करून आवाजाची निर्मिती करतो. 07. वाद्यांची ओळख करून घेतो. तालात टाळ्या वाजवतो.
		05. नृत्य	08. हात व पायांच्या लयबद्ध हालचाली करतो. बडबडगीत व समूहगीतावर अभिनयनृत्य करतो.
		06. नाट्य	09. रोजच्या व्यवहारातील कृतींच्या मदतीने अभिनय व नाट्याची ओळख करून घेतो. कायिक व वाचिक अभिनय सादरीकरण करतो.

(01.P.01.01 याचा अर्थ इयत्ता. विषय. घटक. अध्ययन निष्पत्ती)

पाठ्यपुस्तकात वापरण्यात आलेल्या प्रतीकांची ओळख
(Introduction of emojis used in the textbook)

चित्र काढ.

(Draw a picture.)

रंग भर.

(Fill the colours.)

गाणे गा.

(Sing a song.)

मैदानी खेळ

(Outdoor games)

बैठे खेळ

(Indoor games)

कृती कर.

(Do activity.)

अभिनय कर.

(Enact.)

निरीक्षण कर.

(Observe.)

बघ व कर.

(Look and do.)

ऐक व म्हण.

(Listen and say.)

संवाद साध.

(Converse.)

चर्चा कर.

(Discuss.)

वाच.

(Read.)

मोज व सांग.

(Count and tell.)

लिही.

(Write.)

वर्गीकरण कर.

(Classify.)

कोडी सोडव.

(Solve the puzzles.)

चिकित्सक विचार कर.

(Think critically.)

पुढील संबोधाकडे

(Towards the next concept)

**२१ व्या शतकातील कौशल्ये
(21st century skills)**

अध्ययन
कौशल्ये
Learning Skills

चिकित्सक विचार
Critical Thinking

सर्जनशीलता
Creativity

सहकार्य
Collaboration

संप्रेषण
Communication

साक्षरता
कौशल्ये
Literacy Skills

माहिती
Information

माध्यम
Media

तंत्रज्ञान
Technology

जीवन
कौशल्ये
Life Skills

लवचीकता
Flexibility

नेतृत्व
Leadership

पुढाकार
Initiative

उत्पादकता
Productivity

सामाजिक कौशल्ये
Social Skills

Six Thinking Hats

तथ्ये/वस्तुस्थिती
Facts

फायदे
Benefits

प्रक्रिया
Process

सर्जनशीलता
Creativity

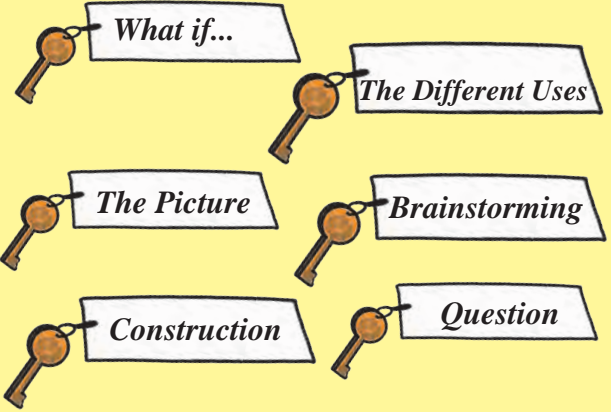

भावना
Feelings

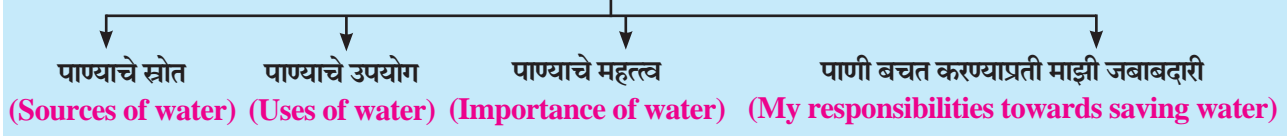

तोटे
Disadvantages

Thinker Keys

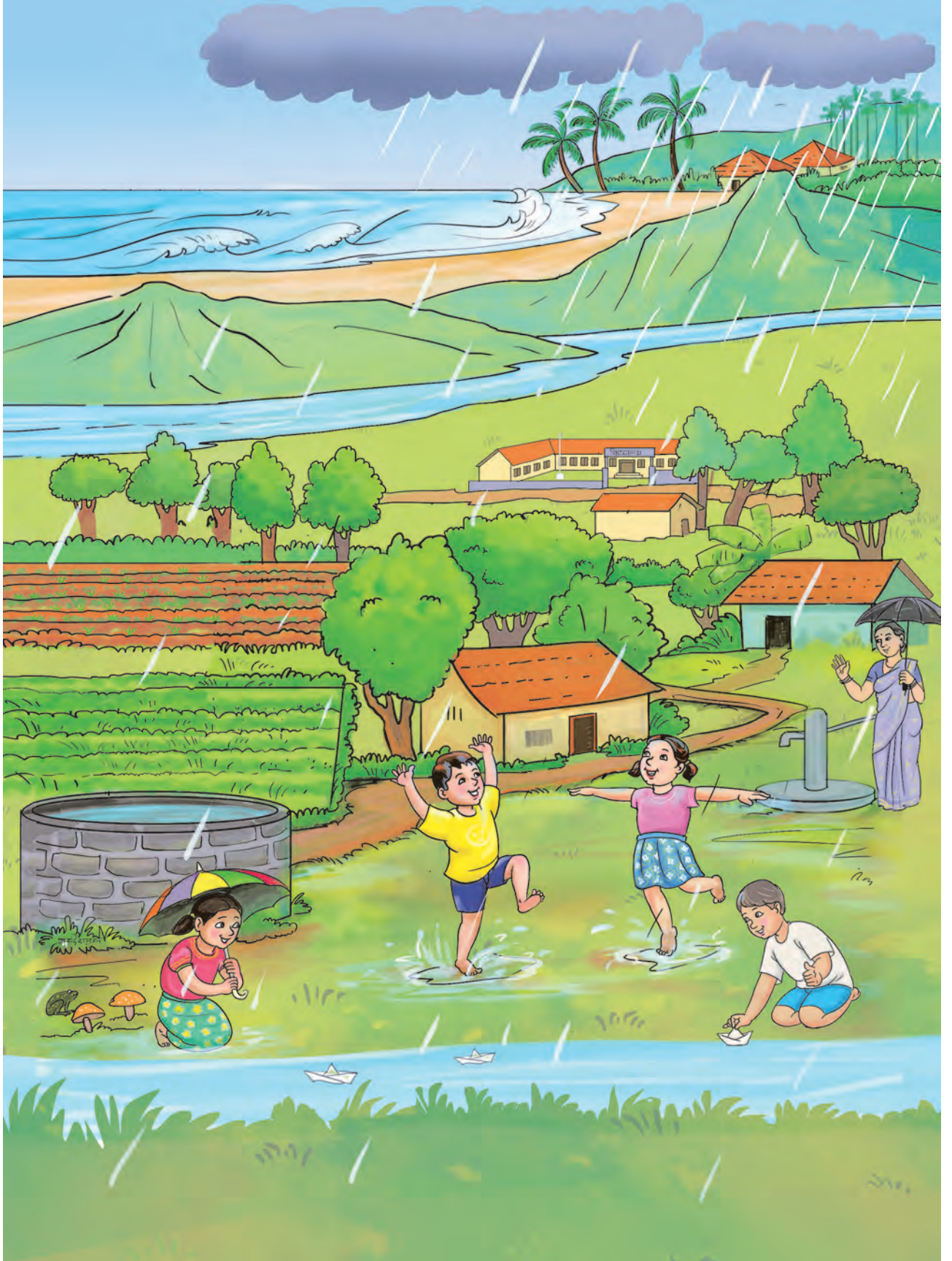

पाणी (Water)

पाणी (water)

विनामूल्य वितरणासाठी

आला पाऊस आला (It's raining)

पाऊस पडतो, सर सर सर
घरी चला रे, भर भर भर !

पाऊस वाजे, धडाड् धूम
धावा, धावा ठोका धूम !

धावता, धावता गाठले घर
पड रे पावसा दिवसभर !

पड रे पावसा, चिडून चिडून
आईच्या कुशीत, बसलो दडून !

- शांता शेळके

चला शिकूया :

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

What is this? (हे काय आहे ?)

bat
(बॅट)

peas
(वाटाणे)

ball
(चेंडू)

toy
(खेळणं)

pen
(लेखणी)

tree
(झाड)

table
(टेबल)

tap
(नळ)

cake
(केक)

potato
(बटाटा)

cup
(कप)

cow
(गाय)

boy
(मुलगा)

pot
(भांडे)

cat
(मांजर)

Let's learn :

- New words and enrich our vocabulary.
- To use English words to name/describe familiar objects.

Oh, Rainbow! (इंद्रधनुष्य)

Oh, rainbow, oh rainbow,
How lovely your colours are !
Oh, rainbow, oh rainbow,
How lovely your colours are !
Violet, indigo, blue, and green too,
Yellow, orange and red very true.
Oh, rainbow, oh rainbow,
How lovely your colours are !

violet
(जांभळा)

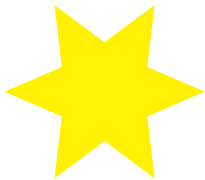
indigo
(गडद निळा)

blue
(निळा)

green
(हिरवा)

yellow (पिवळा)

orange (नारंगी)

red (लाल)

Let's learn :

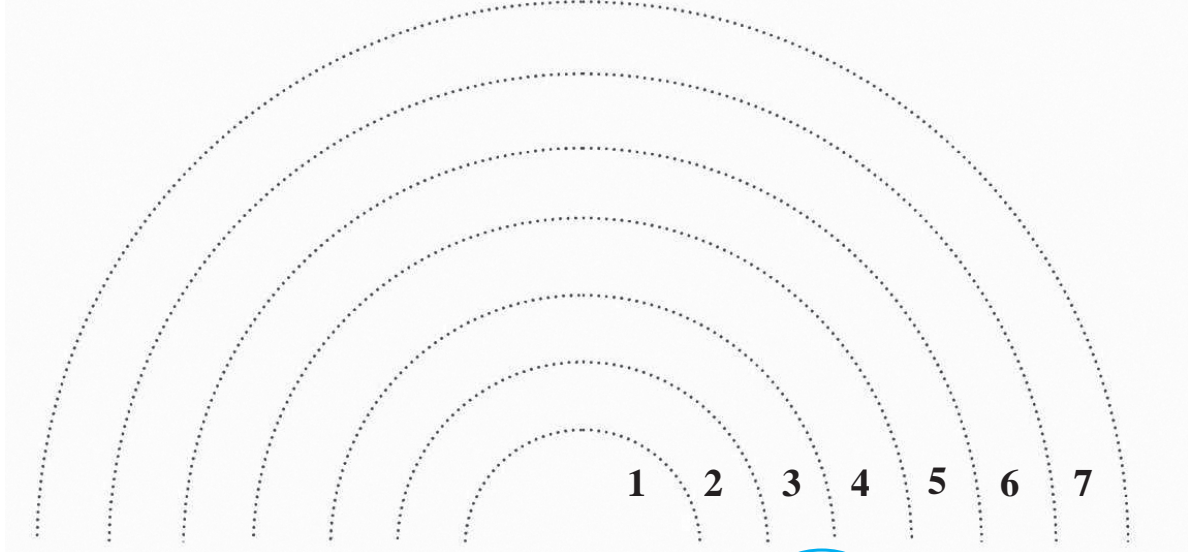
- To sing and recite a poem with actions.
- About the colours of the rainbow wearing the White Hat : VIBGYOR.

Fill the colours in the rainbow.

(इंद्रधनुष्यात रंग भर.)

Look, listen and repeat.

(पाहा, ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

sky
(आकाश)

sun
(सूर्य)

cloud
(ढग)

rain
(पाऊस)

raindrop
(पावसाचा थेंब)

water
(पाणी)

rainbow (इंद्रधनुष्य)

get wet (भिजणे)

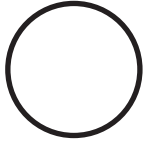
Let's learn :

- New words for the given pictures.
- To name the pictures in English.

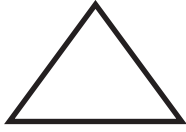

Look, listen and repeat.

(पाहा, ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

circle
(वर्तुळ)

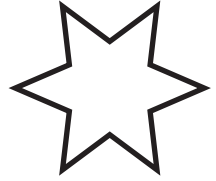
triangle
(त्रिकोण)

square
(चौरस)

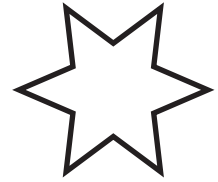
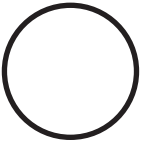
rectangle
(आयत)

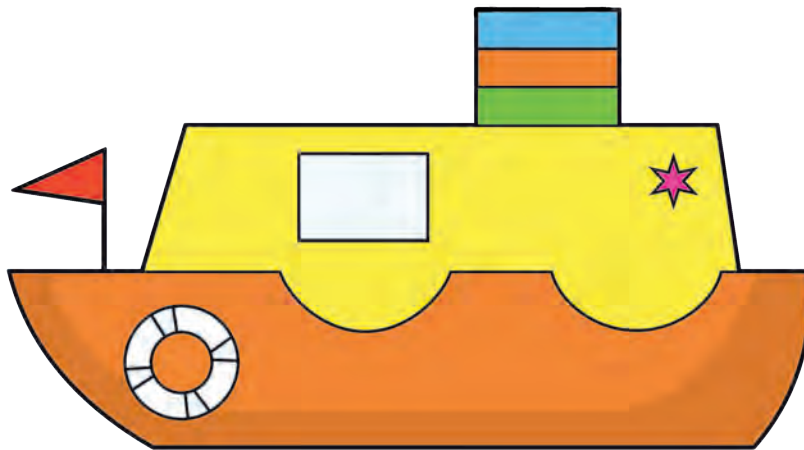
star
(चांदणी)

Colour the shapes. (आकार रंगव.)

Identify different shapes. (विविध आकार ओळख.)

Let's learn :

- To listen carefully and give appropriate verbal and non-verbal responses.
- To identify different shapes.

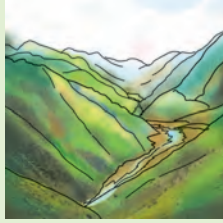

द ड

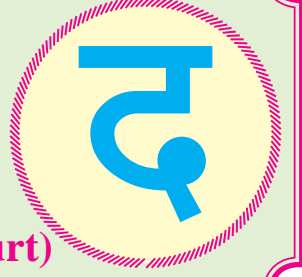
दव (dew)

दरी (valley)

दही (yoghurt)

डबके (puddle)

डेरा (earthen pot)

डास (mosquito)

दिगड

गडिगडिाट

बदक

डोह

दमट

कडकडाट

दलदल

पाणघोडा

द द

ड ड

व ग

वाफ (steam)

वाफा (bed)

वावटळ (dust-storm/whirlwind)

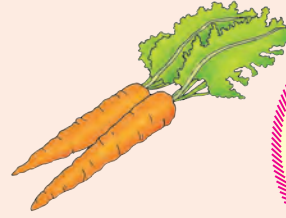
व

गवत (grass)

गारा (hailstones)

गाजर (carrots)

ग

व

वर्षा

गारवा

वारा

गाळ

वसुधा

घागर

वळीव

गळणे

ग

व

व व व

ग

ग ग ग

ै

द ै दै

ड ै डै

व ै वै

ग ै गै

मै

म मै

वाच आणि लिही. (Read and write.)

वैर ..... वैशाख ..... वैचारिक .....

वैरण ..... दैनंदिनी ..... गैरहजर .....

गैरसोय .....

दैनिक .....

चला शिकूया.

- द, ड, व, ग, ऐ या अक्षरांची ओळख होणे.
- द, ड, व, ग, ऐ या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- ै या स्वरचिन्हाची ओळख होणे.

स्वरचिन्हे जोड.

विनामूल्य वितरणासाठी

	ा	ि	ी	ु	ू	े	ै
क	का	कि	की	कु	कू	के	कै
म	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ल	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
घ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
र	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ब	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
न	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
स	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
प	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
त	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
च	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ळ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ह	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
झ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ड	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ड	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
व	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ग	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

मोज, रंगव व लिही.

(Count, colour and write.)

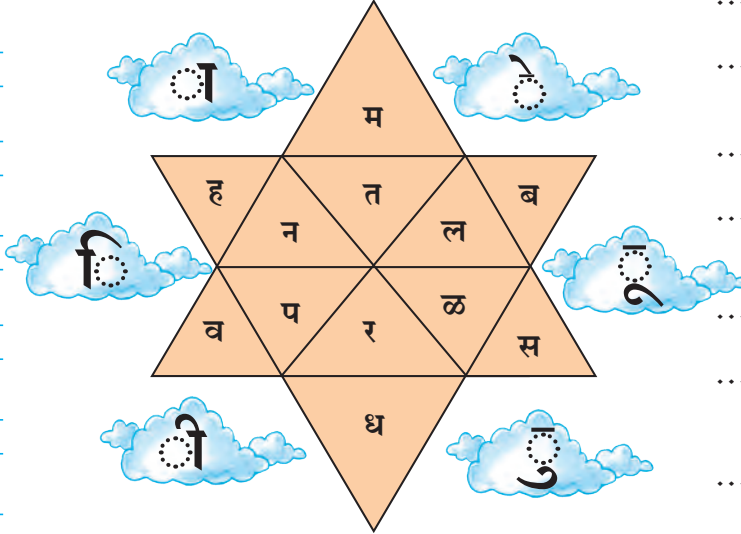
व	ऐ	द	ग	व	ऐ	व	द
द	व	ग	द	व	द	ग	ऐ
ड	ग	व	द	ऐ	ड	द	व

अर्थपूर्ण शब्द तयार कर.

हात _____
 विहीर _____
 रुमाल _____
 तूर _____
 वेळ _____
 _____
 _____

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

चला शिकूया.

- १ ते ९ या संख्यांचे दृढीकरण होणे.
- अक्षरे व स्वरचिन्हे वापरून अर्थपूर्ण शब्द तयार करता येणे.

Numbers (संख्या)

One, two, three, four
 Plant seeds and watch them grow.
 Five, six, seven, eight
 Plant some trees near the gate.
 Nine, ten, nine, ten

Let's do this all over again.

Who all are in the garden. Count them. Circle the right number.

(बागेत कोण-कोण आहे ते पाहा, मोज आणि बरोबर संख्येला गोल कर.)

	1	②	3
	4	8	2
	9	6	5
	5	7	2
	9	3	8

Let's learn :

- To sing and recite a poem with rhythm and actions.
- To count numbers upto 10.

Look, listen and say.
(पाहा, ऐक आणि म्हण.)

	1	one	१	एक
	2	two	२	दोन
	3	three	३	तीन
	4	four	४	चार
	5	five	५	पाच
	6	six	६	सहा
	7	seven	७	सात
	8	eight	८	आठ
	9	nine	९	नऊ
	10	ten	१०	दहा

Let's learn :

- To count numbers upto 10.

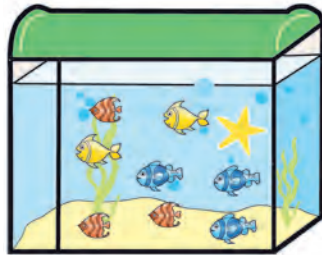
Less-More

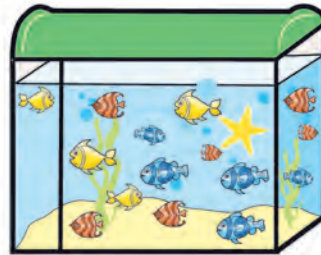
less water

more water

less fish

more fish

Identify less-more or equal by one-one correspondence.

less glasses

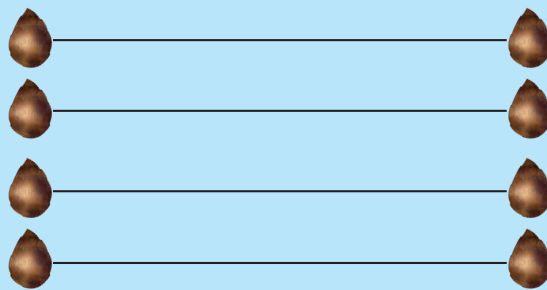
more glasses

more fish

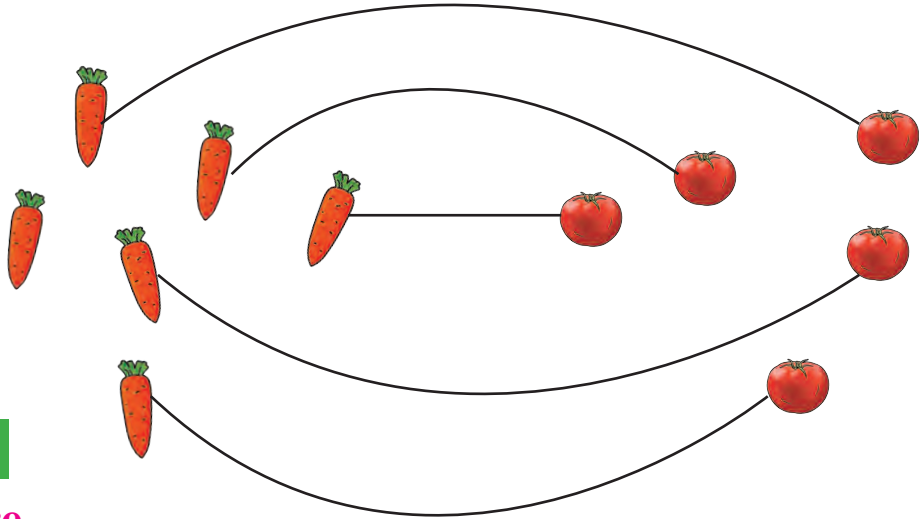
less fish

Equal number of coconuts.

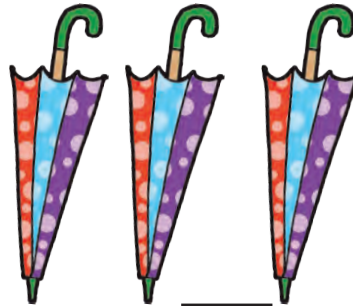
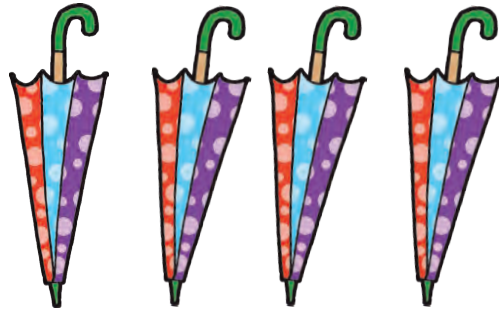
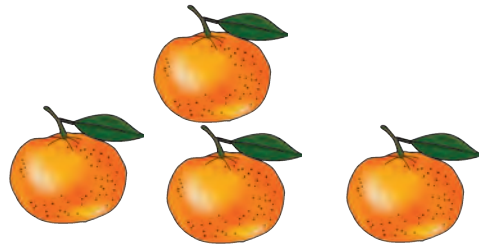
Identify less-more.

more

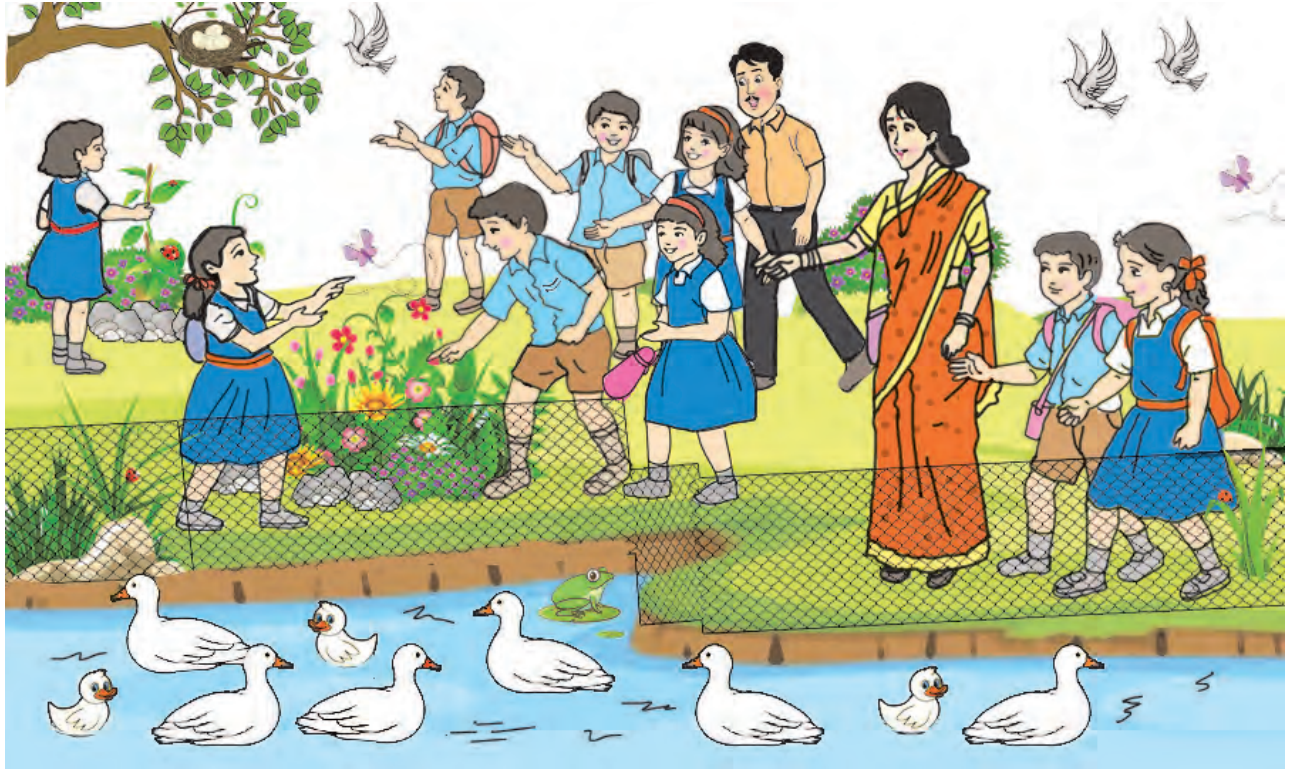

less

Look at the picture and identify less-more.

What do you see in the picture ?

How many girls came for picnic ?
How many boys came for picnic?
Out of them whose number is more
and by how many?

How many big ducks are there in
the pond?
How many small ducks are there
in the pond?
Out of them whose number is less
and by how many?

Let's learn.

- To identify more-less or equal.
- To tell how many less or more by comparison.
- To use words more-less or equal in day-to-day life with understanding.

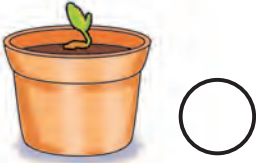

रोपांची वाढ (Growth of plants)

रोपाच्या वाढीस योग्य क्रम दे.

(Number the plants according to their growth.)

कापसाचे पान

(leaf of cotton)

कापसाचे फूल

(flower of cotton)

कापसाचे बोंड

सरकी

(cotton-seed)

What if...

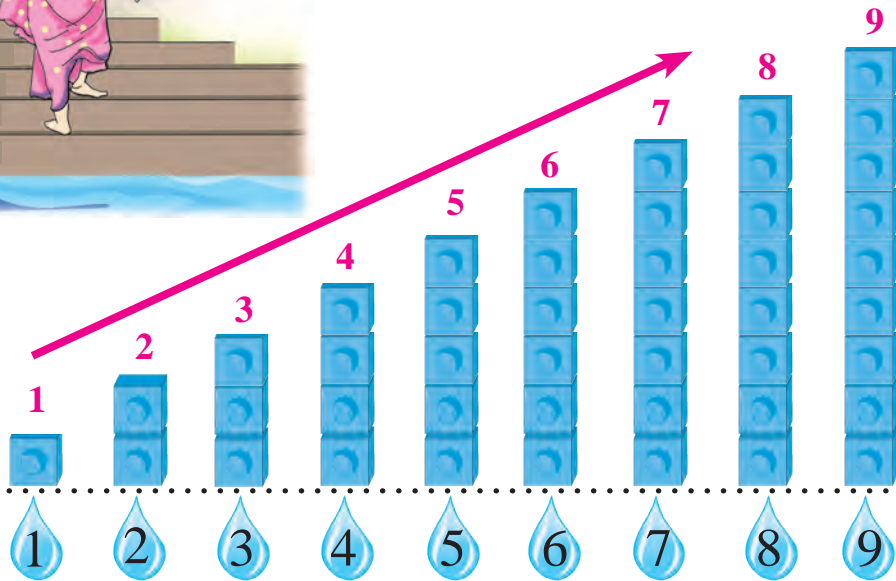
रोपाला पाणी नाही घातले तर ?

चला शिकूया.

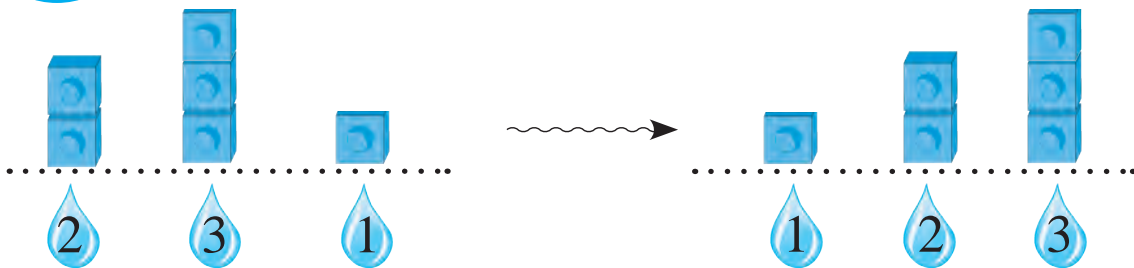
- रोपाच्या वाढीसाठी पाण्याची आवश्यकता असते हे समजणे.
- निरीक्षणातून रोपाच्या वाढीचा घटनाक्रम समजणे.

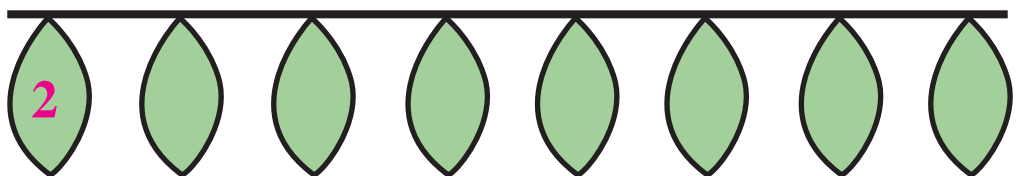
Ascending order

Count the blocks. Arrange in ascending order.

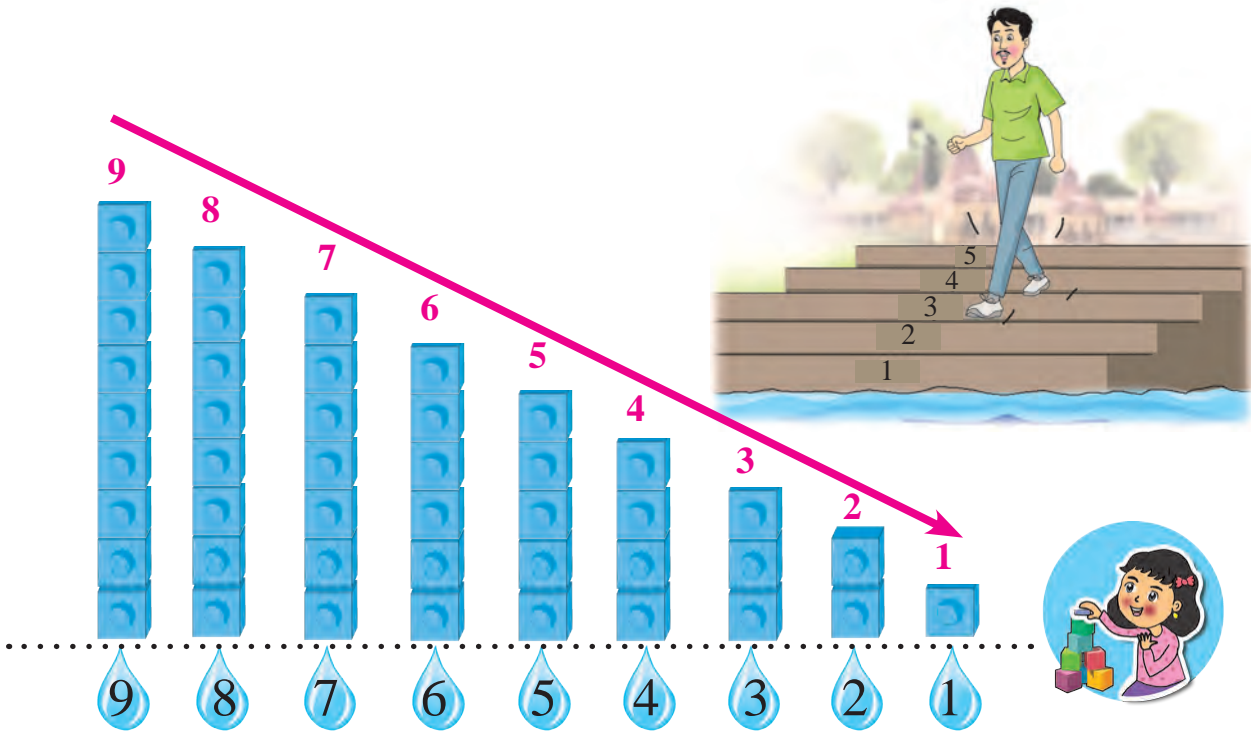
Write the numbers in ascending order.

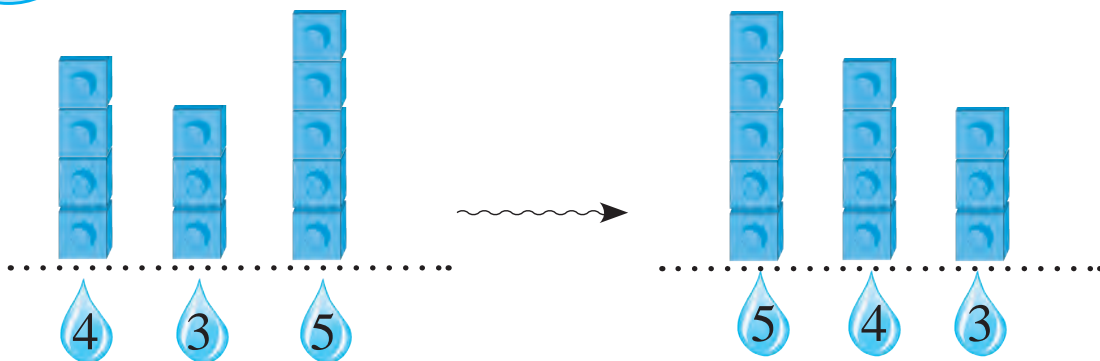

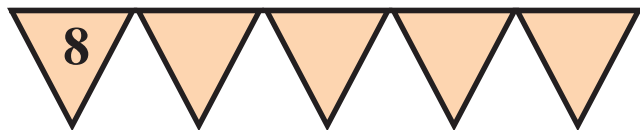
Descending order

Look at the blocks. Arrange in descending order.

Write the numbers in descending order.

Let's learn.

- To understand ascending and descending order of numbers through activities.

ध य

धरण (dam)

धबधबा (waterfall)

धार (stream)

ध

गाय (cow)

यान (spaceship)

य

ध

बंधारा पेय
धुके जलाशय
इंद्रधनुष्य जलमय
धुमाकूळ संचय

य

ध

ध ध ध ध

य

य य य य

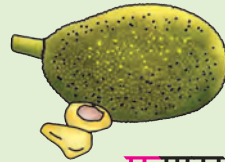
फ ओ

फवारणी (spraying)

फावडे (spade)

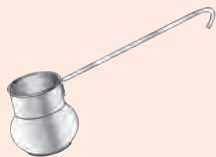

फणस (jackfruit)

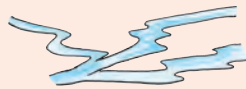
फ

ओढा (rivulet)

ओगराळे

ओहोळ (brook)

ओ

फ

फुजिती

ओघळ

फेस

ओळ

फुगा

ओलावा

फुगवटा

ओलसर

ओ

फ फ फ फ

ओ ओ ओ ओ ओ ओ

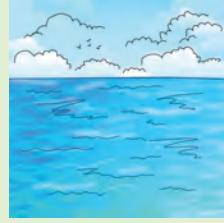
ज श

जहाज (ship)

जग (jug)

जलाशय (reservoir)

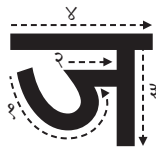
शहाळे (fresh coconut) शेततळे

शीड (mast)

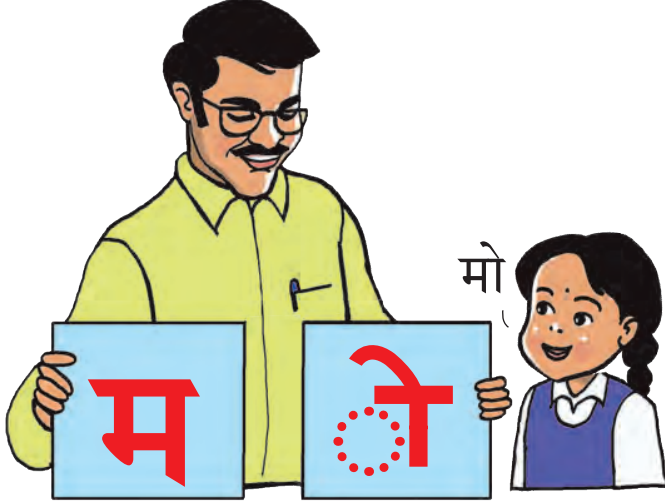

जल	आकाश
जड	शहर
हजेरी	शुद्ध
जलतरंग	शीत

ो

य ो यो

फ ो फो

ज ो जो

श ो शो

मो

म मो

वाच आणि लिही. (Read and write.)

शोध	.....	योजना	.....	ओहोटी	.....
जोरदार	.....	धोतर	.....	जोरात	.....
मोट	.....	मोड	.....	धोका	.....

चला शिकूया.

- ध, य, फ, ओ, ज, श या अक्षरांची ओळख होणे.
- ध, य, फ, ओ, ज, श या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- ो या स्वरचिन्हाची ओळख होणे.

Addition

My 1 raincoat

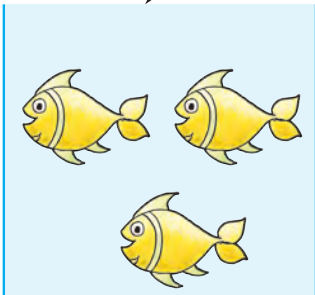
Mine also 1 raincoat

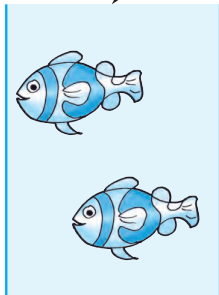
Total 2 raincoats

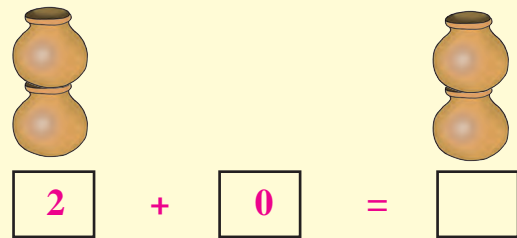
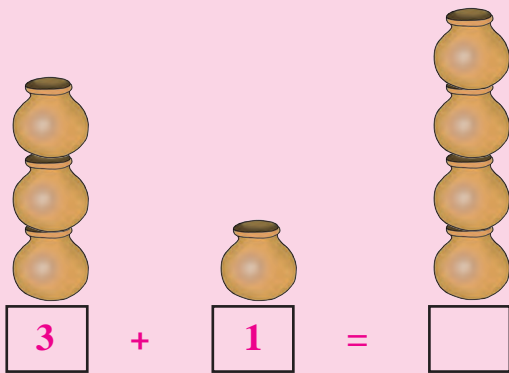
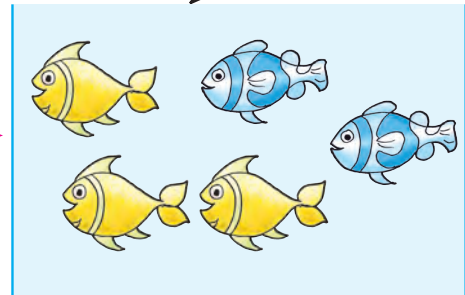
3 yellow fish

2 blue fish

Total fish

Addition means putting things together, collecting, increasing, uniting and mixing etc.

Count and add.

$$\begin{array}{r} 2 \\ + \\ 1 \\ \hline 3 \end{array}$$

$$2 + 1 = \boxed{3}$$

Two plus one is equal to three.

$$\begin{array}{r} 2 \\ + \\ 1 \\ \hline 3 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ + \\ 3 \\ \hline \end{array}$$

$$3 + 3 = \boxed{}$$

Three plus three is equal to six.

$$\begin{array}{r} 3 \\ + \\ 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \\ + \\ \\ \hline \end{array}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

Four plus one is equal to five.

$$\begin{array}{r} 4 \\ + \\ 1 \\ \hline \end{array}$$

Sign of addition is '+' and is read as 'plus'.
 Sign of equality is '=' and is read as 'is equal to'.

Solve the puzzles.

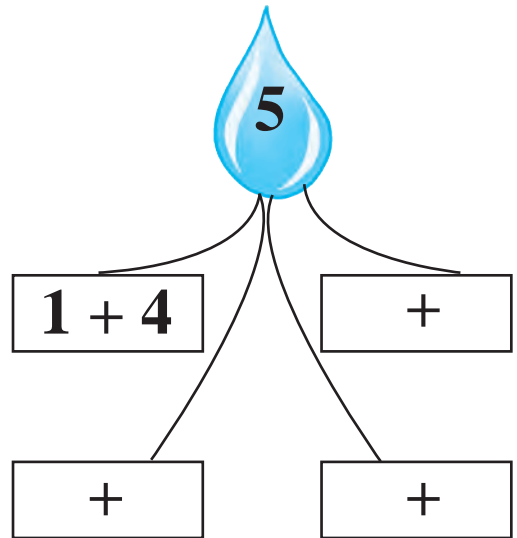

Match a pair using line.

$7 + 2$
$5 + 1$
$1 + 2$
$4 + 3$

Write in the form of addition.

Look and solve.

	+		= <input type="text" value="7"/>
	+		= <input type="text"/>
	+		= <input type="text"/>

Add orally.

$0 + 2 = 2$

$6 + 2 = ?$

$5 + 2 = ?$

$4 + 2 = ?$

Let's learn.

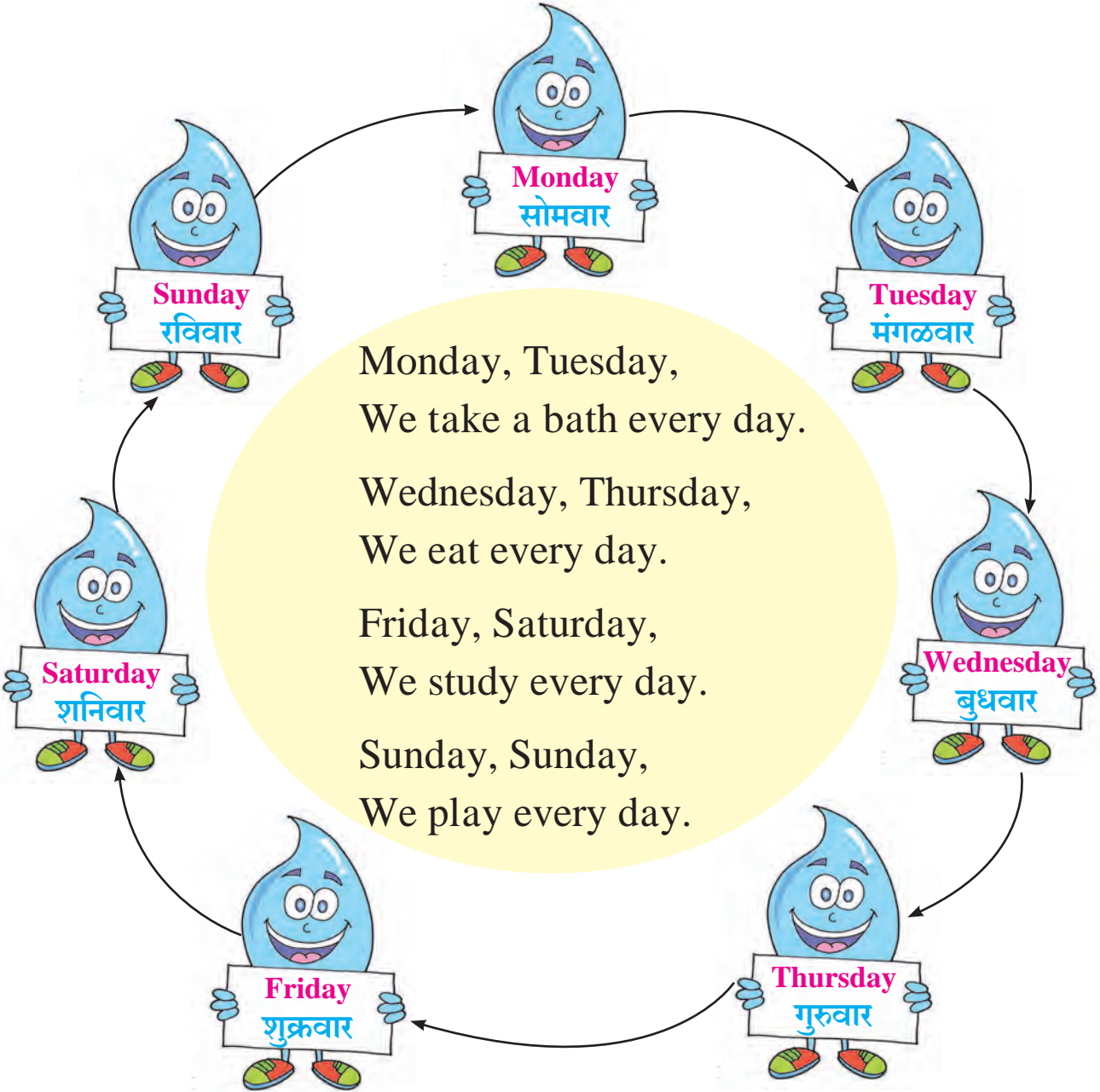
- To add numbers up to 9.

Days of the Week (आठवड्याचे वार)

Let's learn :

- To sing and recite a poem with actions.
- The days of the week in English.

Conversation (संवाद/संभाषण)

Anay : May I have some water, please?

Trisha : Yes, here it is.

Anay : Thank you, Trisha.

Trisha : You are welcome, Anay!

Rehan : What are you doing, Vihan?

Vihan : I am watering the plants.

Rehan : Ok. Please close the tap after watering.

Joseph : Will you help me to close the tap, Anvi?

Anvi : Sure, Joseph. Why not?

Joseph : It is very tight. What can we do?

Anvi : You are right. Let's try again.

Joseph: Yes. We did it.

Anvi : Save water, save life!

Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

please (कृपया)

welcome(स्वागत)

thank you (आभारी आहे)

water (पाणी)

plant (रोपटे)

watering (पाणी देणे)

close (बंद)

save (वाचव)

Let's learn :

- To listen and follow simple instructions.
- To respond appropriately in English or in mother tongue.

Action Time

Do you hear water sounds around you?
Let's listen to some of them.

Pitter patter, pitter patter!

What is it?

It's raining on the house top.

Pour... pour... pour

What is it?

It is water.

Drip drip, drip drip!

What is it?

It's water dripping from the tap.

Splish splash, splilsh splash!

What is it?

Rani is jumping in the puddle.

Listen and repeat. (ऐक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

splish-splash

pitter-patter

drip-drip

pour-pour

Let's learn :

- To narrate and enact an event.

Observe the pictures and match them to the correct sound.

(चित्रांचे निरीक्षण कर आणि योग्य ध्वनीशी जोडी लाव.)

pitter-patter

pour-pour

plash-splash

drip-drip

Listen carefully and guess what is it.

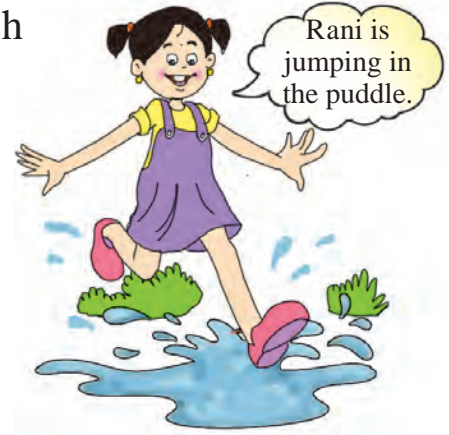
(लक्षपूर्वक ऐक आणि काय आहे ते ओळख.)

Pitter patter ..pitter patter...
What is it ?

Splash splash....splash splash
What is it ?

It's water dripping from the tap. Let's close it.

Drip drip...drip drip
What is it ?

Let's learn :

- All about nouns and verbs.
- To listen to some sounds.

नारळ (Coconut)

नारळाचे खोड
(Coconut stem)

नारळाची झावळी
(Coconut fronds)

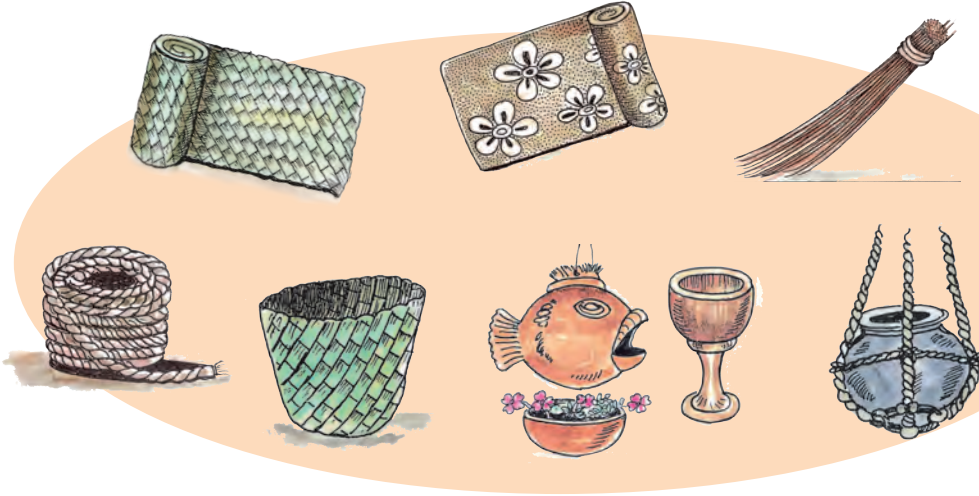
नारळाचा फुलोरा
(Coconut blossom)

शहाळे
(Fresh coconut)

नारळ
(Coconut)

The Different Uses

तुमच्या परिसरात असणाऱ्या झाडांचे
उपयोग सांग.

चला शिकूया.

- नारळाच्या झाडाचे निरीक्षण करून आपल्या शब्दांत वर्णन करणे.
- नारळाच्या झाडापासून तयार होणाऱ्या विविध वस्तूंची नावे सांगणे.

Letters and words associated with the same sound. (ध्वनीशी संबंधित अक्षरे आणि शब्द)

d

duck (बदक)

dam (धरण)

dew (दव)

doll (बाहुली)

f

flow (प्रवाह)

fan (पंखा)

fruits (फळे)

fish (मासा)

m

mist (धुके)

mug (मग)

monsoon (मान्सून/मोसमी पाऊस)

muskmelon (खरबूज)

n

nest (घरटे)

nose (नाक)

net (जाळी)

neck (मान)

e

egg (अंडे)

elephant (हत्ती)

engine (इंजिन)

elbow (कोपर)

Let's learn :

- The letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- Words associated with the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- To associate letters with their corresponding pictures.

Circle the correct pictures for the given letter.
(योग्य चित्रांना गोल कर.)

d

A grid of four images for the letter 'd': a goldfish, a duck (circled), a waterfall, and a basket of fruit.

f

A grid of four images for the letter 'f': a river, a leaf, a duck, and a ceiling fan.

m

A grid of four images for the letter 'm': a melon, a dog, a nose, and a cup.

n

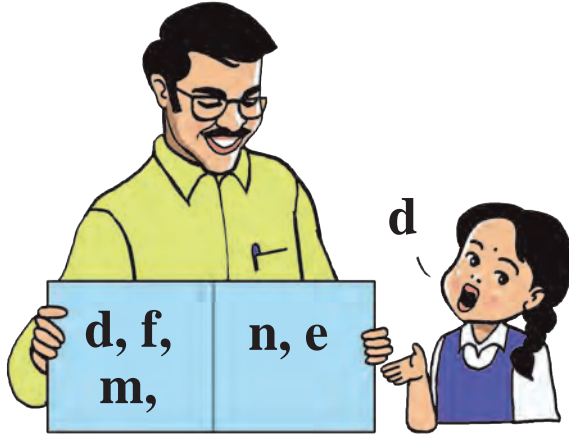
A grid of four images for the letter 'n': a nose, an egg, a fish, and a net.

e

A grid of four images for the letter 'e': a child with a kite, an elephant, a hand, and a tree.

Listen and repeat. (ऐक आणि माइयापाठोपाठ म्हण.)

d	ड
f	फ
m	म
n	न
e	ए

Spot the given letter in each of the words and join the same. (प्रत्येक शब्दामधील दिलेले अक्षर ओळख आणि त्याच्याशी जोड.)

d	dog	pad	duck	did	doctor
f	fan	fruit	fish	frog	frock
m	mango	mat	monkey	moon	mummy
n	net	bin	man	no	fan
e	egg	energy	head	ten	net

Let's learn :

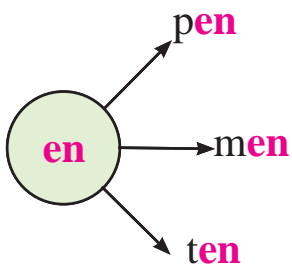

- To identify the letters d, f, m, n, e.
- To identify letter sounds.

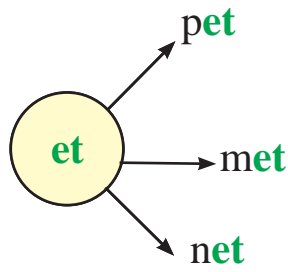

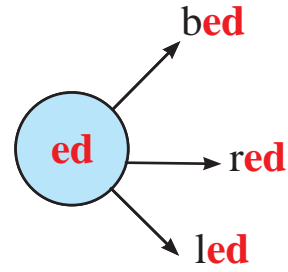
Word family (शब्दकुल)

pen - ten

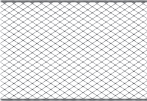

pet - net

bed - led

Trace the following. (अक्षरे गिरव.)

Let's learn :

- To identify and recognize the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- To trace the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.

Look at the picture and complete the word.
(चित्र पाहा आणि शब्द पूर्ण कर.)

m...n

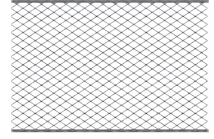
b...d

p...n

10

t...n

n...t

Let's practise. (सराव करूया.)

Let's learn :

- To trace the letters of the alphabet - d, f, m, n, e.
- Picture recognition.

Subtraction

Look at the picture and tell the story of subtraction.

Total number of frogs were

One jumped off

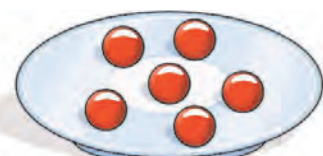
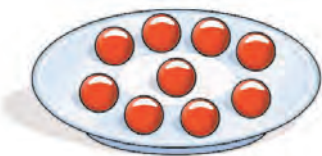
Remained behind

Total number of people were

People got off

Remained behind

Beads in the saucer

Beads taken away

Beads remained

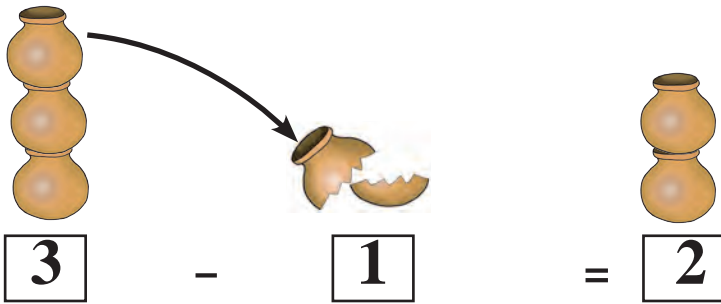
Subtraction means to reduce, to remove or to take out, to spend, to decrease, to keep aside, to find the difference.

Subtract.

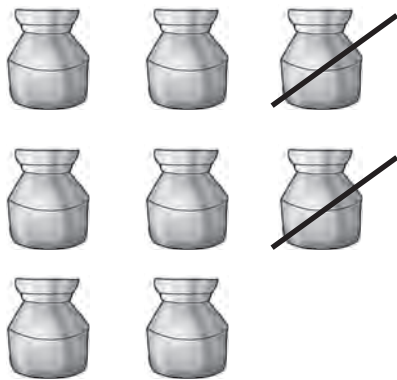
Total pots three, one of them broken, how many left?

Total pots

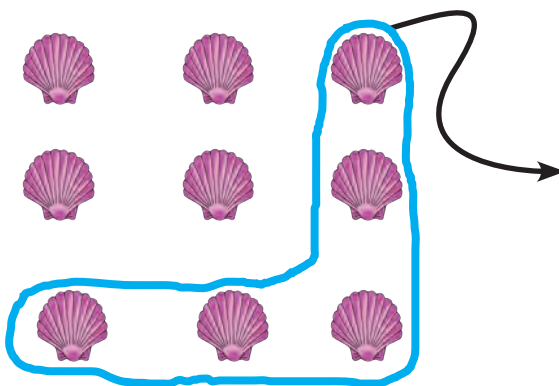
Broken pot

Pots remained

$$\begin{array}{r} 8 \\ - 2 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$\boxed{8} - \boxed{2} = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\boxed{9} - \boxed{5} = \boxed{}$$

(The sign '—' is used to subtract one number from the other. It is read as 'minus'.)

Subtract.

2

-

2

=

0

2 flowers in the flower vase.

Saloni took out **2** flowers.

0 flowers left in the flower vase.

1
- 1

4
- <input type="text"/>
0

3 - 3 =

5 - = 0

7

-

0

=

7

7 flowers in the flower vase.

Namita did not take a single flower.

7 flowers left in the flower vase.

5
- 0

8
- <input type="text"/>
8

6 - 0 =

- 0 = 9

Let's learn.
• To subtract numbers upto 9.

Subtract.

$4 - 2 = 2$

$9 - 5 = \square$

$5 - 3 = \square$

$8 - 4 = \square$

$7 - 5 = \square$

$4 - 0 = \square$

$6 - 2 = \square$

Fill in the blanks with correct number.

$2 + 3 = 5$	$5 - 3 = 2$
$3 + 2 = \square$	$5 - \square = 3$
$\square + 5 = 8$	$\square - \square = 3$
$\square + 0 = 5$	
$\square - \square = 5$	

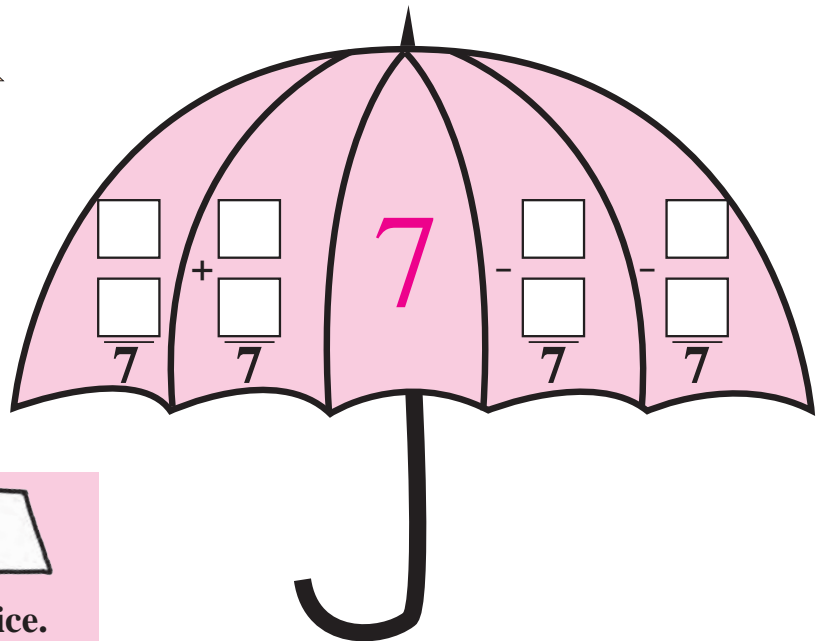

Solve.

How will you get 7 ?

5	+	4	=	9
+		-		-
3	+	1	=	.....
=		=		=
8	-	.....	=	5

The Picture

Play with two dice.

चित्र गप्पा (Picture talk)

चला शिकूया.

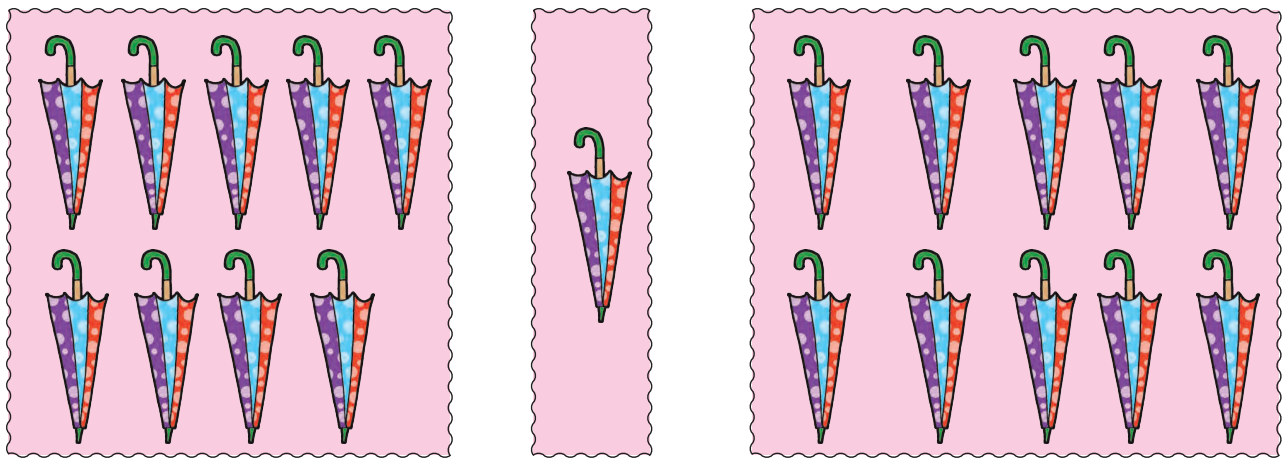
- पाण्याचे विविध उपयोग समजून घेणे.
- अभ्यासलेल्या संकल्पना, संबोध यांचा सराव करणे.

Introduction and writing of the number 10

9

+ 1 =

10

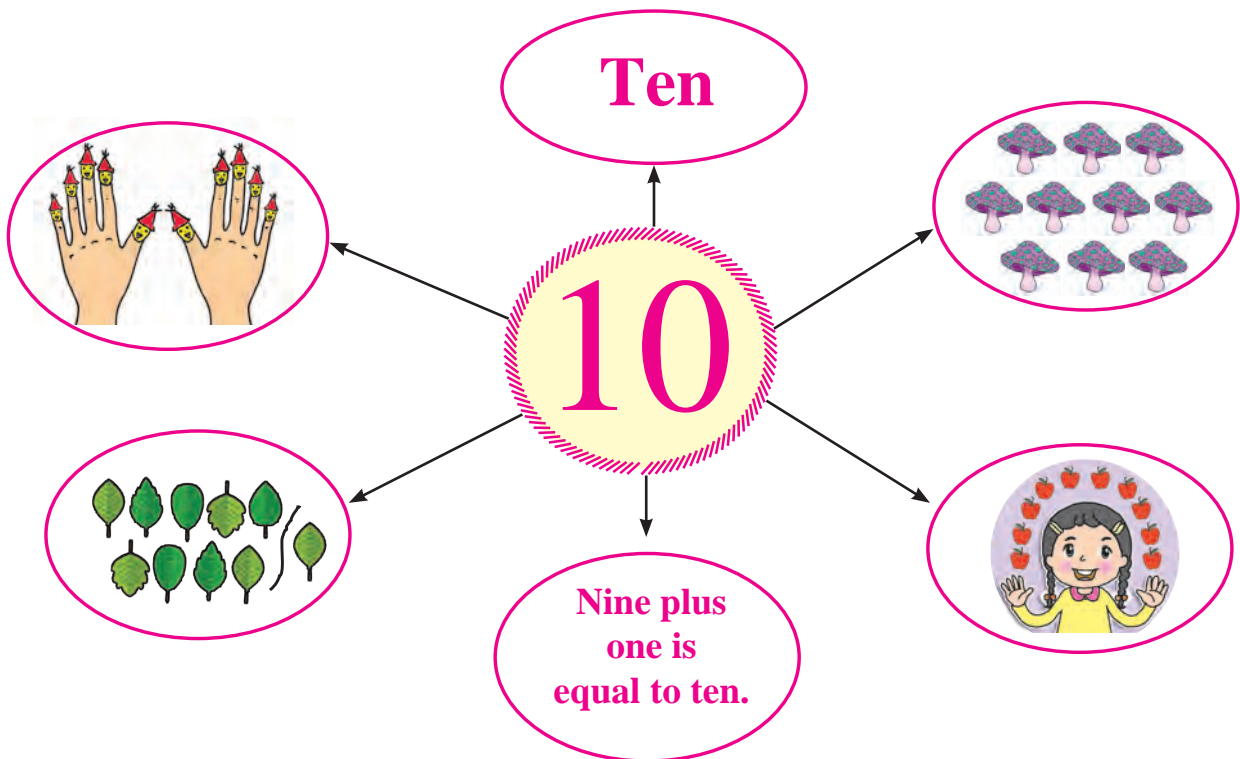
Nine

plus one is equal to

ten

Number talk

Let's fill the colours. Let's make 10.

$$\underline{9} + \underline{1} = 10$$

$$\underline{8} + \underline{\quad} = 10$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 10$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 10$$

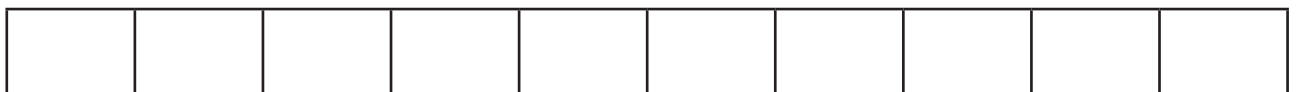
$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 10$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 10$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 10$$

$$\underline{\quad} + \underline{\quad} = 10$$

Introduction of 'tens'

 10 loose beads	→	 1 string of ten beads	loose beads zero 0 units
--------------------	---	---------------------------	-----------------------------

 <input type="text"/> units	=	 1 ten	 zero units
--------------------------------	---	-----------	----------------

Ten units means one ten and zero units.

10	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Let's learn.

- To understand 9 and 1 more becomes 10.
- To understand 10 is the consecutive number of 9.
- To clarify the concept of tens and units.

ten	units
1	0

आनंदाने गाऊया (Let's sing happily.)

आनंदाने गाऊया
रिमझिम पाऊस झेलूया

झिम झिम झरती धारा ग
भिर भिर भिरार वारा ग

भिजून गेले अंग अंग
गाऊ, नाचू, होऊ दंग

झर झर धारा झेलू ग
भर भर गिरक्या घेऊ ग

जमीन भिजते येतो गंध
झाडे, वेली, पक्षी धुंद

आनंदाने गाऊया
रिमझिम पाऊस झेलूया

- राजा मंगळवेढेकर

चला शिकूया.

- साभिनय व तालासुरात गीतगायन करणे.
- गाण्याचा आनंद घेणे.

ण ख

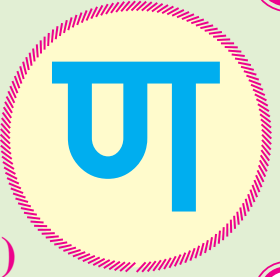
पाणपोई

जलतरण (swimming)

पाणवठा (water-hole)

खडक (rock)

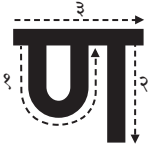
खेकडा (crab)

खाडी (creek)

वळण	खळगे
पाणी	सखोल
धरण	खोरे
पाणलोट	खळखळाट

ण ण ण

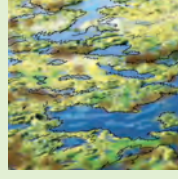
ख ख ख ख

थ औ

थवा (flock)

पाणथळ (swamp)

थेंब (drop)

थ

औषध (medicine)

औत (plough)

औक्षण

औ

थ

उथळ

औसा

थैमान

औदुंबर

अथांग

औपचारिक

थुईथुई

औषधोपचार

औ

थ

थ थ थ थ

औ

औ औ औ आ आ आ औ औ

भ

भाजीपाला
(vegetable)

भाकरी
(bhakari)

भोवरा
(top)

भरणे	भारत	भूमी
भय	भीषण	भाग
भरपूर	भयभीत	भिजणे
भावना	भोवती	भरती

भ भ भ भ भ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ौ

य ौ यौ

फ ौ फौ

ज ौ जौ

श ौ शौ

मौ

म मौ

वाच आणि लिही. (Read and write.)

हौद	.....	गौरव	.....	मौज	.....
चौक	.....	नौका	.....	चौथा	.....
फौज	.....	कौतुक	.....	कौलारू	.....
औत	.....				

चला शिकूया.

- ण, ख, थ, औ, भ या अक्षरांची ओळख होणे.
- ण, ख, थ, औ, भ या अक्षरांचे लेखन करता येणे.
- ौ या स्वरचिन्हाची ओळख होणे.

स्वरचिन्हे जोड.

	ा	ि	ी	ु	ू	े	ै	ो	ौ
क	का	कि	की	कु	कू	के	कै	को	कौ
म	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ल	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
घ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
र	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ब	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
न	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
स	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
प	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
त	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
च	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ळ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ह	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
झ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
द	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ड	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
व	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ग	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ध	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
य	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
फ	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
ज	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
श	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

वाचनपाठ

सुजयने
चाळणीने
माती
चाळली.

पाणी घेऊन
मातीत मिसळले.

सुजयने मातीत पाणी घालून
माती मळली.

सुजय, हमीद व
जोसेफने मिळून
मातीपासून छान छान
खेळणी, फळे तयार
केली.

खेळणी, फळे वाळवली.
छान छान सजवली.

परिसरातील उपलब्ध साहित्याचा
वापर करून विविध वस्तू बनव.

Construction

चला शिकूया.

- मातकामाचा आनंद घेणे.
- चित्रांतील सूक्ष्म व दृश्य पैलूंचे निरीक्षण करणे.
- यापूर्वी झालेली अक्षरे, शब्द यांचे ध्वनी समजून घेणे.

Solve example. Write answer.

Write the given letter for the answer.

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
त	ळा	णी	ची	ग	का	पा	ब	र	च	ज

पा

$$\begin{array}{r} 7 \\ - 1 \\ \hline 6 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ - 2 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ + 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ + 1 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ + 1 \\ \hline \end{array}$$

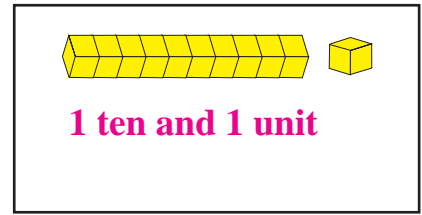
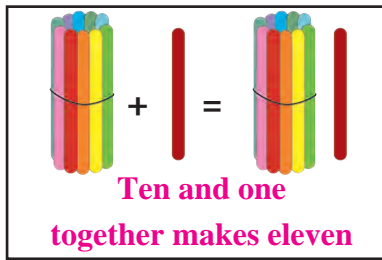
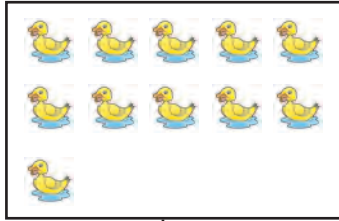

Write the slogan that you got after solving the examples. Translate it into English with the help of your teacher.

.....

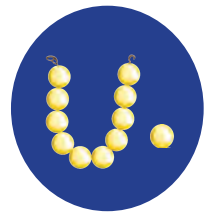
Introduction and writing of the numbers 11 to 20

$10 + 1$

$10 + 1$

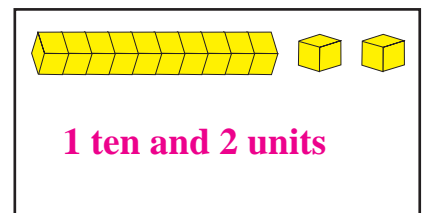
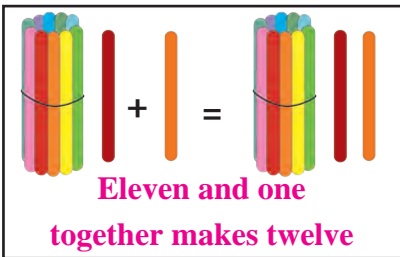
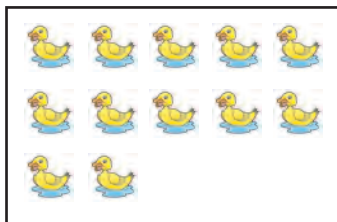
11
Eleven

11				
----	--	--	--	--

11				
----	--	--	--	--

$11 + 1$

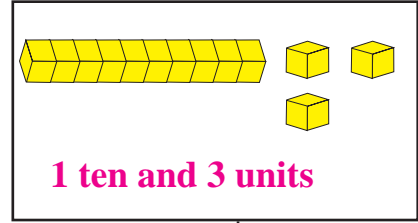
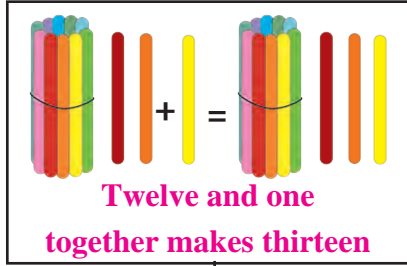
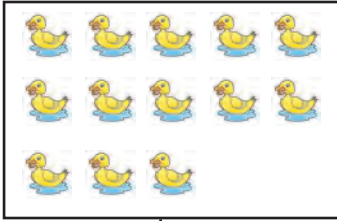
$10 + 2$

12
Twelve

12				
----	--	--	--	--

12				
----	--	--	--	--

$$12 + 1$$

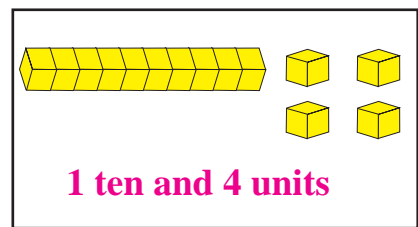
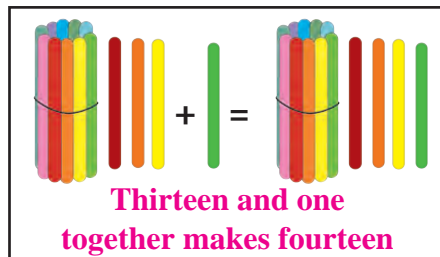
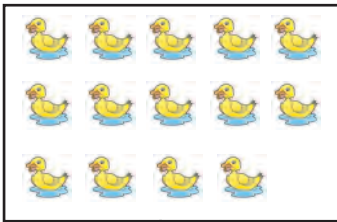
$$10 + 3$$

13
Thirteen

13				
----	--	--	--	--

13				
----	--	--	--	--

$$13 + 1$$

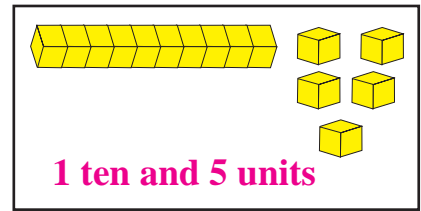
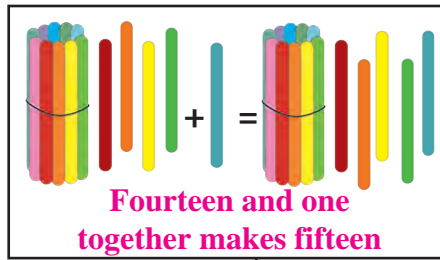
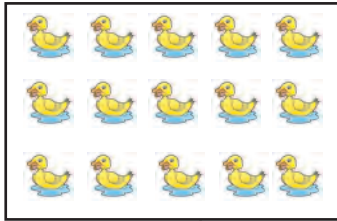
$$10 + 4$$

14
Fourteen

14				
----	--	--	--	--

14				
----	--	--	--	--

$$14 + 1$$

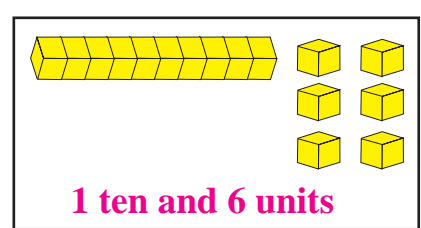
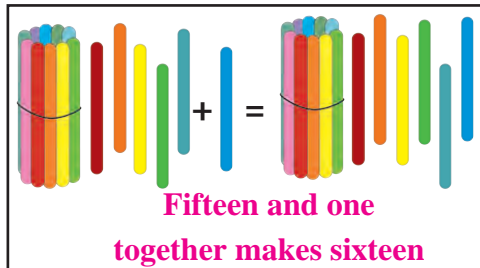
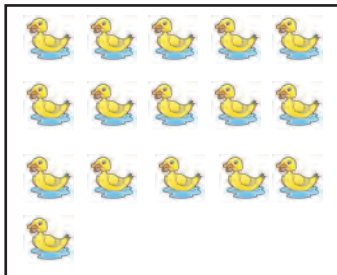
$$10 + 5$$

15
Fifteen

15				
----	--	--	--	--

15				
----	--	--	--	--

$$15 + 1$$

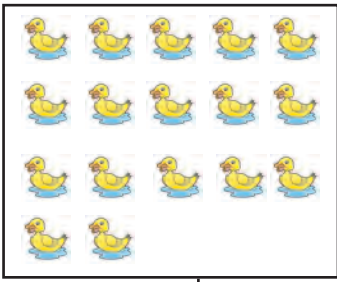
$$10 + 6$$

16
Sixteen

16				
----	--	--	--	--

16				
----	--	--	--	--

Sixteen and one together makes seventeen

1 ten and 7 units

$$16 + 1$$

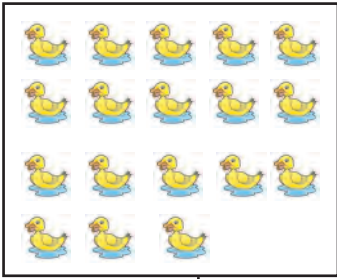
$$10 + 7$$

17
Seventeen

17				
----	--	--	--	--

17				
----	--	--	--	--

Seventeen and one together makes eighteen

1 ten and 8 units

$$17 + 1$$

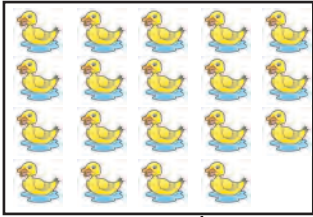
$$10 + 8$$

18
Eighteen

18				
----	--	--	--	--

18				
----	--	--	--	--

Eighteen and one together makes nineteen

1 ten and 9 units

$$18 + 1$$

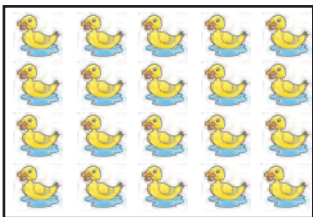
$$10 + 9$$

19
Nineteen

19				
----	--	--	--	--

19				
----	--	--	--	--

Nineteen and one together makes twenty

1 ten and 10 units

$$19 + 1$$

1 ten + 1 ten = 2 tens

2 tens 0 units

20
Twenty

20				
----	--	--	--	--

20				
----	--	--	--	--

Let's learn.

- To know numbers 11 to 20.
- To read numbers 11 to 20 and write in digits.

Read and write.

Tens	Units	Meaning	Number	Number name	Trace
 1 ten	+ 1 unit	10 + 1	11	Eleven	
 1 ten	+ 2 units	10 + 2	<input type="text"/>	Twelve	
 1 ten	+ 3 units	<input type="text"/>	13	Thirteen	
 1 ten	+ ... units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Fourteen	
	+ ... units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Fifteen	

Tens	Units	Meaning	Number	Number name	Trace
	 ..... + 6 units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Sixteen	16
	 ..... + ... units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Seventeen	17
	 ..... + ... units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Eighteen	18
	 ..... + ... units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Nineteen	19
	... units	<input type="text"/>	<input type="text"/>	Twenty	20

Add the beads as per the given number.

12

Twelve

11

Eleven

14

Fourteen

13

Thirteen

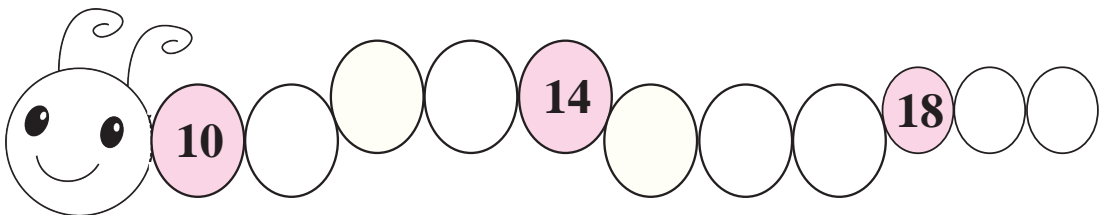

15

Fifteen

Write the numbers in order.

Write the numbers in digits.

19

Nineteen

Fourteen

Sixteen

Eighteen

६२

Look and do.

11	$10 + 0$
12	$10 + 1$
18	$10 + 2$
10	$10 + 8$

19	Fifteen	$12 + 1$
17	Thirteen	$18 + 1$
15	Seventeen	$14 + 1$
13	Nineteen	$16 + 1$

Read the number. Write in tens and units form.

14	
Tens	Units
1	.....

16	
Tens	Units
.....	.....

Brainstorming

$3 + 2 = 5$

$10 - 5 = 5$

$2 + 5 = 7$

$10 - 7 = \dots$

$4 + 6 = 10$

$10 - \dots = \dots$

Let's learn.

- To practice numbers 10 to 20.

Let's join the numbers sequentially and complete the picture.

Let's learn.

- To join numbers in order.
- To complete the picture and colour.

The Story of a Pond (तळ्याची गोष्ट)

There was a big pond in the forest. It was always full of fresh, cool and clean water. All the animals and birds liked to drink the water from the pond. The animals liked the pond very much. They did not like to share the pond with the birds.

“This pond belongs to us,” said the animals. “No, no, it’s wrong, we found the pond first, so, it belongs to us,” said the birds.

In this way, all the animals and birds began to fight. The fight went on for a long time. “This is no way to solve our problem,” said some birds and animals.

“We need one wise bird or animal, who will solve the problem,” said the deer. So all the birds and the animals asked the sparrow to solve the problem.

The sparrow was a little but very wise bird. The sparrow thought for some time and said, “The pond belongs to the one who is thirsty. So the animals and the birds both can drink the fresh, cool and clean water from the pond. The pond does not belong to anybody. We will share it with everybody.”

After then, all the animals and the birds clapped.

The animals and the birds lived happily in the forest around the pond.

Listen and repeat. (एक आणि माझ्यापाठोपाठ म्हण.)

forest (जंगल)

share (वाटून घेणे)

belongs to (मालकीचे असणे)

fight (भांडण)

problem (समस्या)

wise (शहाणा)

solve (सोडवणे)

thought (विचार केला)

thirsty (तहानलेला)

anybody (कोणीही)

everybody (प्रत्येकजण)

happily (आनंदाने)

around (सभोवताली)

clapped (टाळ्या वाजवल्या)

Let's learn :

- That every story follows a sequence.
- To listen attentively and enjoy stories and fables.
- To retell a story.

Letters and words associated with the same sound. (ध्वनीशी संबंधित अक्षरे आणि शब्द)

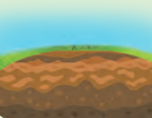

lake (तलाव)

lips (ओठ)

l

leaf (पान)

land (जमीन)

hook (आकडा)

h

hat (टोपी)

hailstones (गारा)

honey (मध)

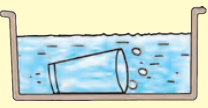

river (नदी)

r

rainbow (इंद्रधनुष्य)

raft (तराफा)

rain (पाऊस)

sink (बुडणे)

s

sun (सूर्य)

socks (पायमोजे)

soap (साबण)

octopus (ऑक्टोपस)

o

orange (संत्री)

ocean (महासागर)

otter (ऊदमांजर)

Let's learn :

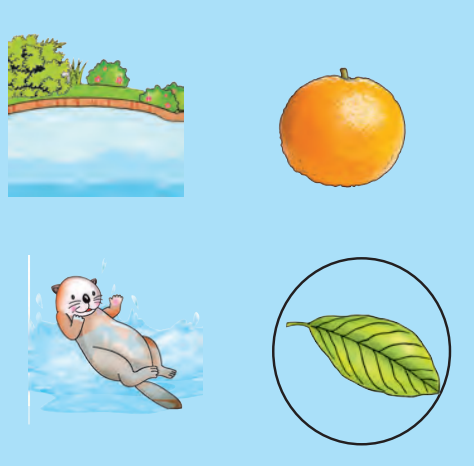
- The letters of the alphabet - l, h, r, s, o.
- Words associated with the letters - l, h, r, s, o.
- To associate words with pictures.

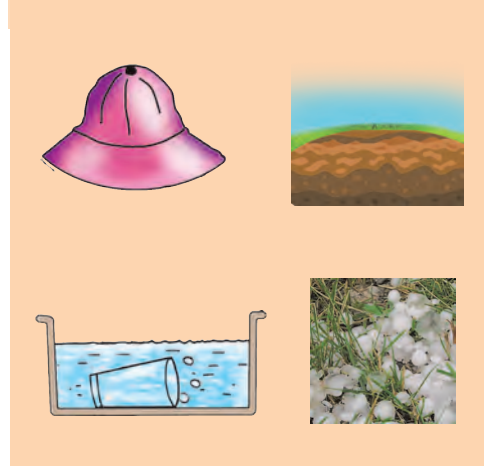

Circle the correct pictures for the given letter.
(योग्य चित्रांना गोल कर.)

l

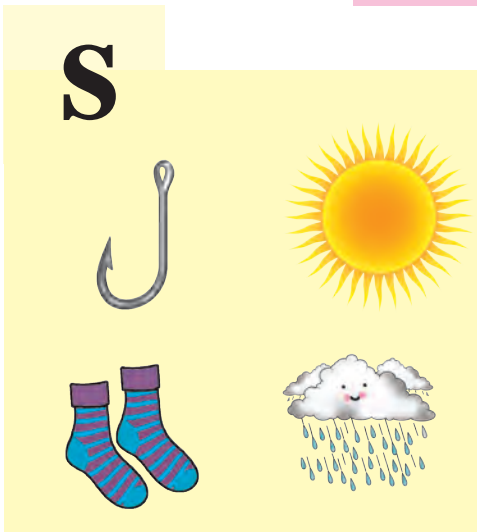
h

r

s

o

Colour the letters as shown. (दाखवल्याप्रमाणे अक्षरांना रंग दे.)

l	r	o	s	h	l	r	l	r
h	l	o	l	r	h	r	h	r
r	o	r	s	h	o	l	o	s
s	r	r	o	s	h	r	o	s
o	r	h	o	s	r	o	s	r

Look at the letters and circle the correct picture that begins with the given letter.

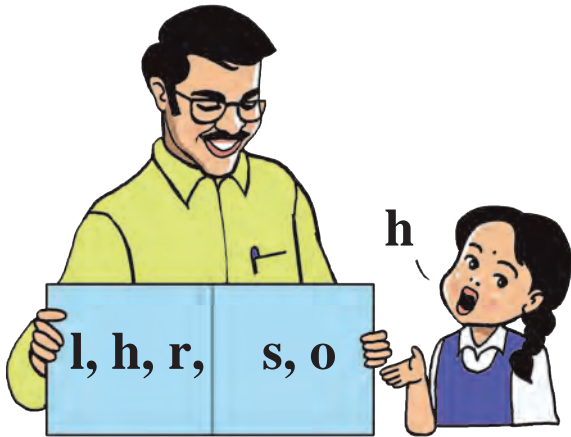
(अक्षर पाहा आणि दिलेल्या अक्षरापासून सुरू होणाऱ्या चित्रांना गोल कर.)

l				
h				
r				
s				
o				

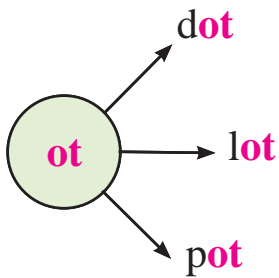
Listen and repeat. (ऐक आणि माइयापाठोपाठ म्हण.)

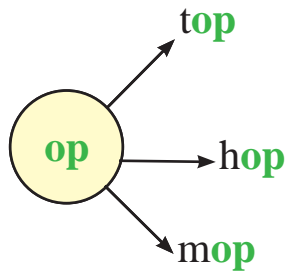
l 'ल'
h 'ह'
r 'र'
s 'स'
o 'ओ'

Word family (शब्दकुल)

dot - pot

top - mop

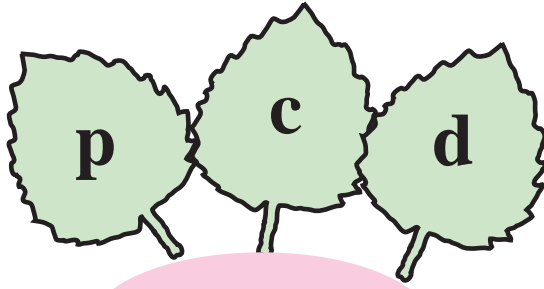
Let's learn :

- To recognize and identify the letters of the alphabet.
- To recognize the sound of the different letters of the alphabet.

Look at the word family and use the given letters to make new words.

(शब्दकुल पाहा आणि दिलेली अक्षरे वापरून नवीन शब्द तयार कर.)

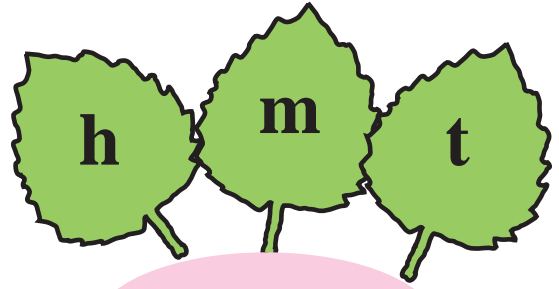

ot

(1) pot

(2) .....

(3) .....

op

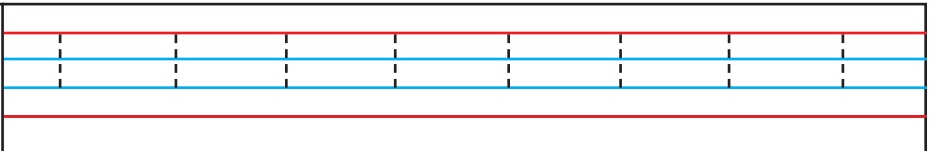

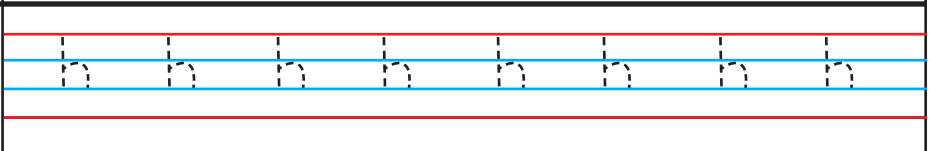

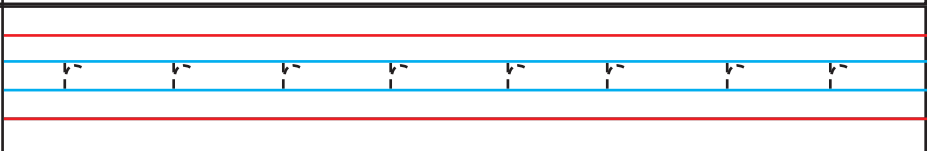
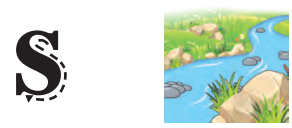
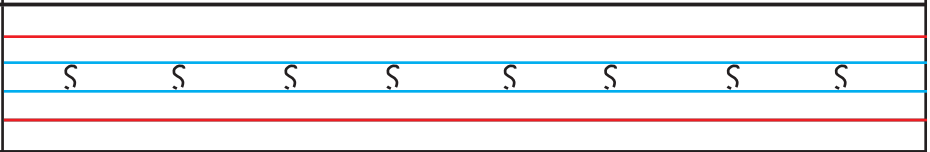
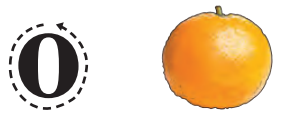
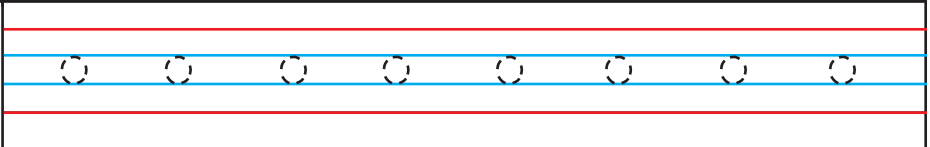
(1) hop

(2) .....

(3) .....

Trace the following letters. (खालील अक्षरे गिरव.)

Let's learn :

- To trace the letters of the alphabet - l, h, r, s, o.

Look at the picture and complete the word.
(चित्र पाहा आणि शब्द पूर्ण कर.)

la---e

ho---k

ri---er

s---n

ott---r

Let's practise. (सराव करूया.)

Let's learn :

- To recognize the pictures and complete the word.
- To associate words with pictures.

Action Time (*Jal Tarang*)

(जलतरंग)

Good morning, everybody. I am Ananya. I want to show you a simple musical sound.

Things we need : Seven glass bowls, spoon and water.

How to do : Fill some water in each bowl.

How? Don't worry. I will tell you.

The first bowl on my right side is full of water. The last bowl on my left side has very little water in it. Please remember that each bowl has more water than the bowl on the left side.

Now guess ,what will I do? Oh, it's very simple.

Now, I will tap each bowl with a spoon.

What did you hear? Was it a sound? Yes, it was a musical sound.

Will you try? Please take care. Thank you!

Let's learn :

- To understand the sequence of events through simple narration.
- To create Jal Tarang and listen to the sound it makes.

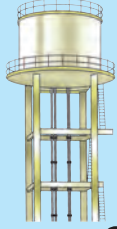

ट ढ

टरबूज

(watermelon)

टाकी

(tank)

टेकडी

(hill)

ट

ढग

(clouds)

ढिगारा

(heap)

ढेकूळ

(lump)

ढ

ट

टिपटप

ढगाळ

टपोरे

काढणी

बेट

ओढा

टिपटिप

ढवळणे

ढ

ट ट

.....

ढ ढ

.....

ਠ ਠ

ਠਸਾ (stamp)

ਠੋਕਲਾ (block)

ਮੀਠ (salt)

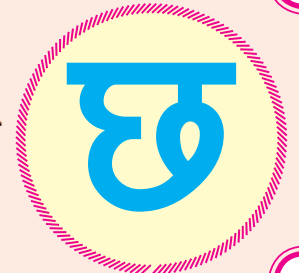
ਠਤਰੀ (umbrella)

ਬਠਡਾ (cub)

ਠਤ (roof)

ਸਾਠੀ

ਠਤਾ

ਸਾਠਵਣ

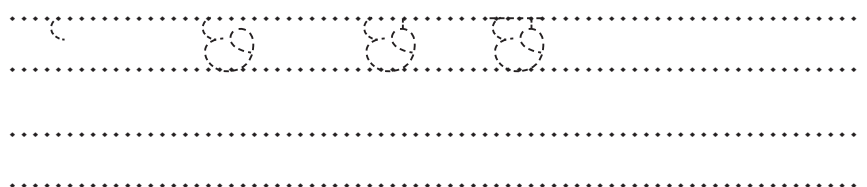
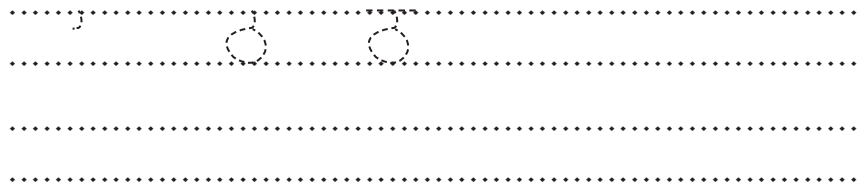
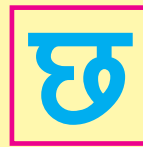
ਠਾਨ

ਠਿਸੂਲ

ਠੋਟਾ

ਠਣਠਣ

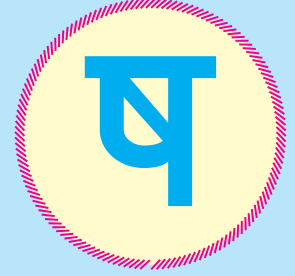
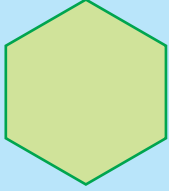
ਠਾਟਣੀ

ष

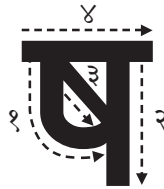

षट्कोन (hexagon)

षट्कार (sixer)

आषोढ	भाषा	पोषण
विषम	चषक	विषय
घोषणा	भाषण	औषध
घोष	आशिष	विशेष

.....

.....

.....

.....

.....

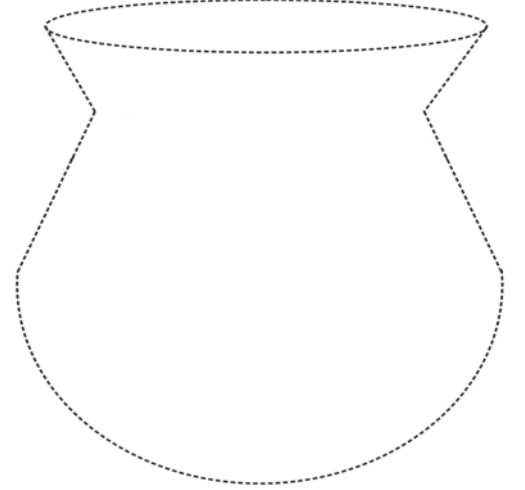
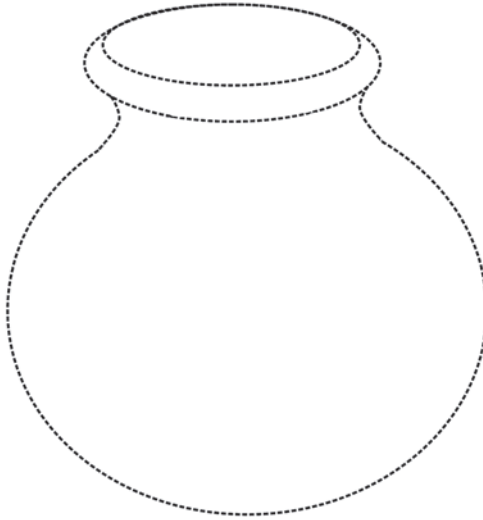
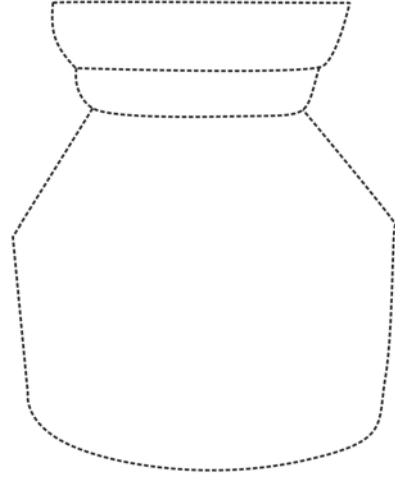
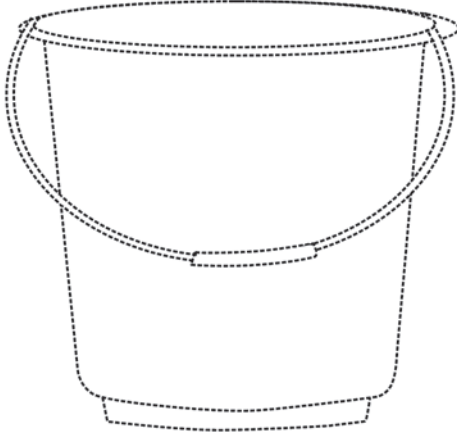
चला शिकूया.

- ट, ढ, ठ, छ, ष या अक्षरांची ओळख होणे.
- ट, ढ, ठ, छ, ष या अक्षरांचे लेखन करता येणे.

पाणी साठवण्याची भांडी (Pots for water storage)

Question

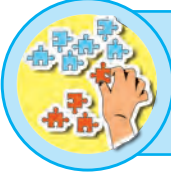
- 'पाणी' शब्द उत्तरात येईल, असे प्रश्न तयार कर.

चला शिकूया.

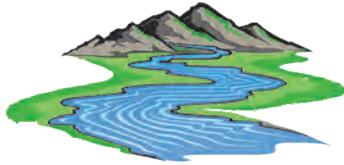
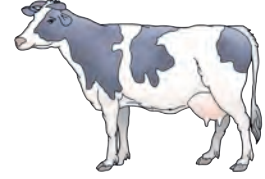
- पाणी साठवण्याच्या भांड्यांची नावे सांगणे.

शब्दखेळ (Word game)

चित्र बघ. योग्य रकान्यात नाव लिही. (Look at the picture. Write the name in the proper column.)

तो	ती	ते
मासा	नदी	कासव

चला शिकूया.

- चित्रनिरीक्षणारून शब्दलेखन करता येणे.
- शब्दांचे तो, ती, ते या गटांत वर्गीकरण करता येणे.

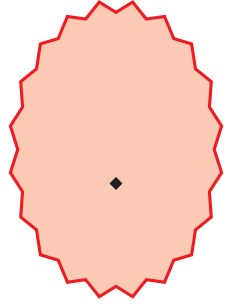
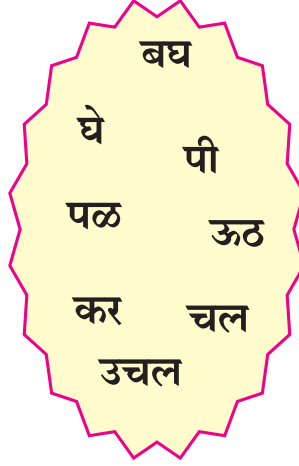

पूर्णविराम ओळख (Introduction of fullstop)

प्रत्येक गटातील एक शब्द घेऊन अर्थपूर्ण वाक्ये तयार कर.
शेवटी पूर्णविराम दे.

सूरज औषध घे.

Blank lines for writing sentences.

चला शिकूया.

- पूर्णविरामाची ओळख होणे.
- पूर्णविरामासह अर्थपूर्ण वाक्य लिहिता व वाचता येणे.
- अर्थपूर्ण वाक्य तयार करता येणे.

अर्थपूर्ण वाक्य तयार करूया.

(Let's make meaningful sentences.)

प्रत्येक गोलातील शब्द घेऊन अर्थपूर्ण वाक्य तयार कर.

अमन

रफीक

ताई

दादा

सुजय

पाऊस

आई

शाळेत

घरी

जोरात

जेवण

रिमझिम

पाणी

करतो

पडला

ये

भर

आण

गेला

आला

कर

चला शिकूया.

- अर्थपूर्ण वाक्ये तयार करून लिहिता व वाचता येणे.

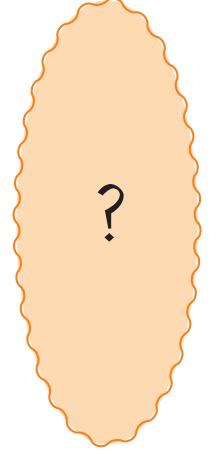

प्रश्नचिन्ह ओळख

(Introduction of question mark)

प्रत्येक गटातील एक शब्द घेऊन अर्थपूर्ण वाक्य तयार कर. शेवटी प्रश्नचिन्ह दे.

दीपा कधी आली ?

चला शिकूया.

- प्रश्नचिन्हाची ओळख होणे.
- प्रश्नचिन्हासह अर्थपूर्ण वाक्य लिहिता व वाचता येणे.
- अर्थपूर्ण वाक्य तयार करता येणे.

वाचनपाठ - चित्रवाचन

चित्राच्या जागी योग्य शब्द वापरून वाक्य तयार कर,
लिही व वाच.

गावाजवळ होती.

नदीत पोहत होती.

नदीवर बांधले होते.

धरणात होते.

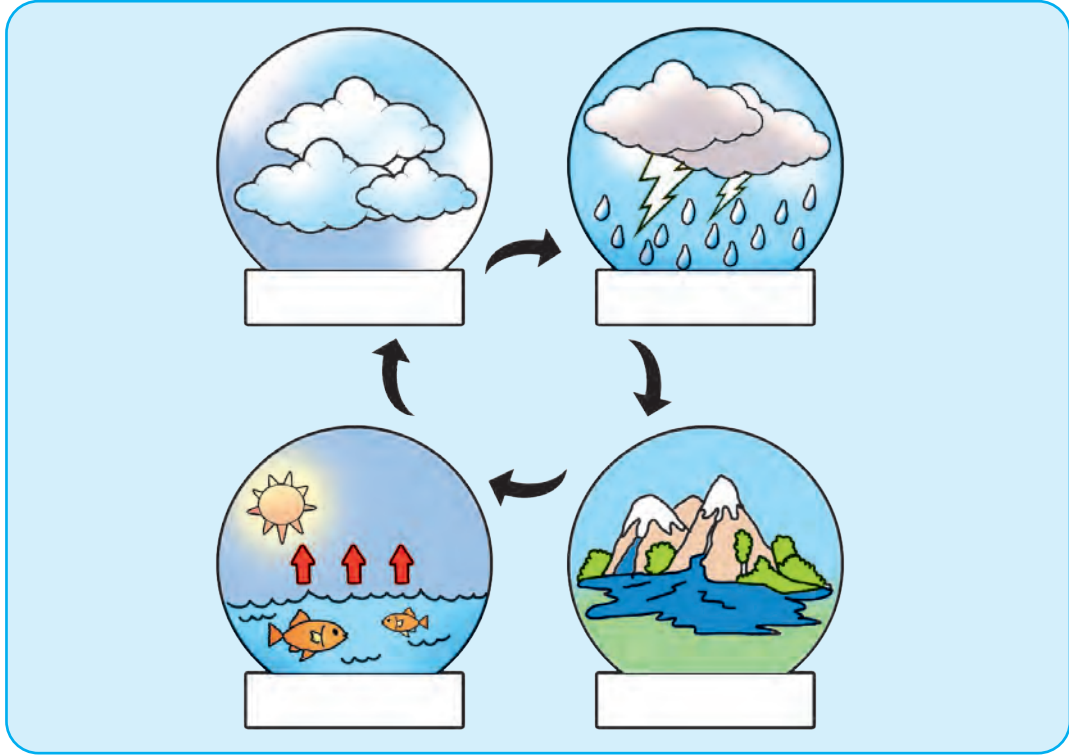
धरणातील पाणी दिले जाते.

चला शिकूया.

- चित्रवाचन करून वाक्य तयार करता येणे.
- तयार केलेल्या वाक्यांचे वाचन करता येणे.
- तयार केलेल्या वाक्यांचे अनुलेखन करता येणे.

जलचक्र व पाण्याचे विविध स्रोत (Water cycle and various sources of water)

चला शिकूया.

- जलचक्र व पाण्याचे विविध स्रोत समजून घेणे.

Coins-Notes.

1 rupee

2 rupees

5 rupees

10 rupees

20 rupees

one rupee

two rupees

five rupees

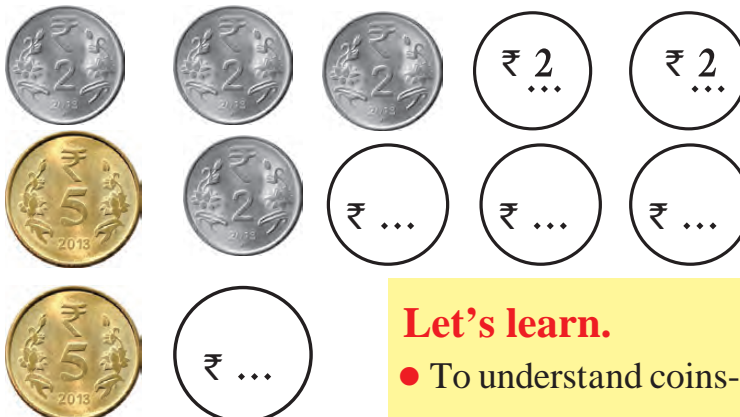
ten rupees

twenty rupees

Let's give the change.

Let's learn.

- To understand coins-currency notes.

Look at the picture and answer.

Soham wants to buy a bottle of water. How many 5 rupee coins will he has to give? coins

To buy a bottle of water, how many 10 rupee notes will Sohama has to give? notes

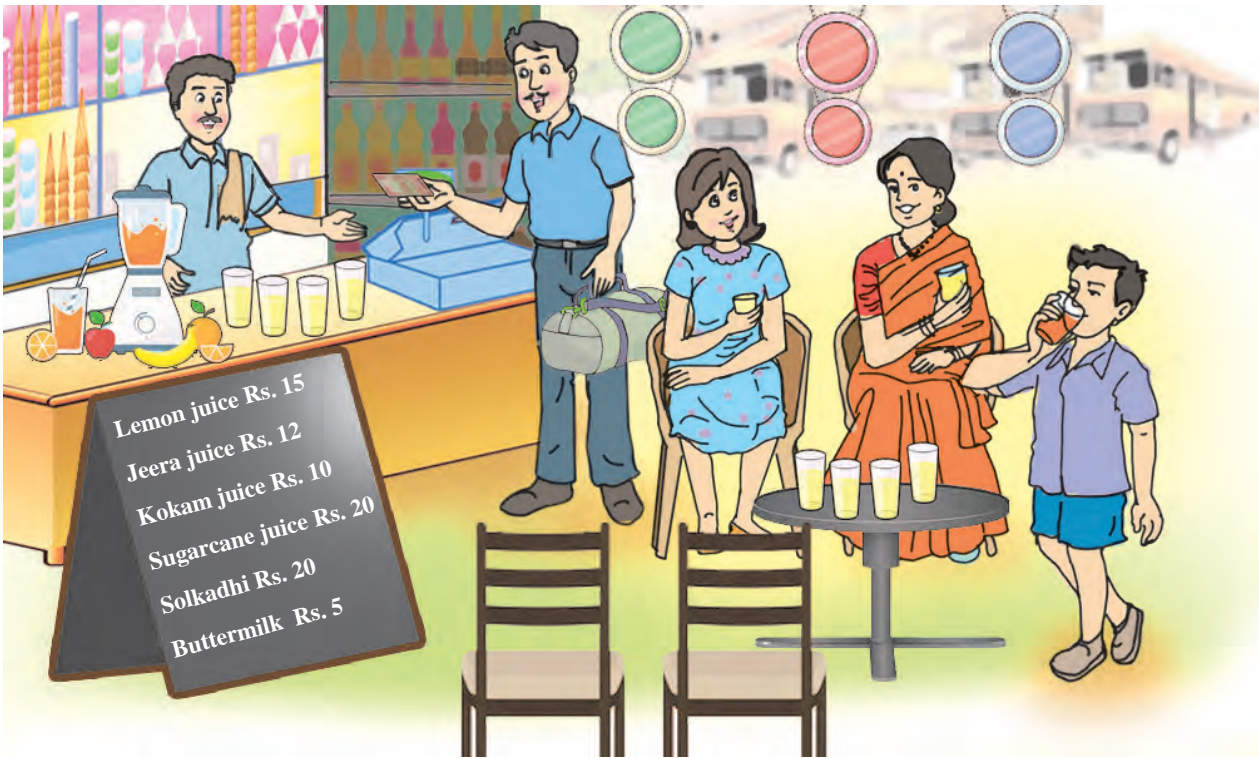

If amount shown is correct put ✓ if not then put ×.

Look at the picture and answer.

How much money will Tejas has to pay for juice?

Jeera juice
12 rupees

Kokam juice
..... rupees

Solkadhi
..... rupees

Buttermilk
..... rupees

How many coins or notes Anaya has to give for juice?

Let's make a salad and find the price.

One cucumber for 3 rupees

One tomato for 1 rupee

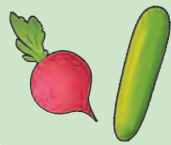
One radish for 4 rupees

One beetroot for 5 rupees

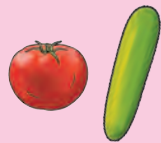

One carrot for 2 rupees

$$5 + 3$$

₹ 8

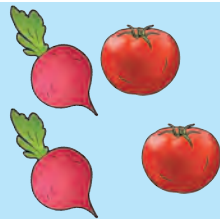
$$1 + 3$$

₹ .....

$$4 + \dots$$

₹ .....

$$\dots + \dots$$

₹ .....

$$\dots + \dots$$

₹ .....

Let's learn.

- To use coins and notes in day-to-day life.

शब्दखेळ (Word game)

शेवटी 'ळी' येणारे शब्द लिही.

टाळी

_____

_____

_____

_____

शब्दसाखळी पूर्ण कर. (Complete the word chain.)

माकड

डबा

बाग

गवत

तलवार

गाजर

गवत

डबा

शब्दांत लपलेले शब्द शोध.

(Find the small words hidden in the big words.)

पाऊसपाणी

पाऊस, ऊस, पाणी, पास

आभाळमाया

अहमदनगर

योग्य चिन्हे जोड़ून शब्द लिही आणि वाच.

(Write and read words by joining correct signs.)

व ही र
विहीर

पा ण
मा त

िी

हो ड

क द ल

प ल
बा ह ली

ुू

प र

प रु

क री
फ र

ेै

ब ल

झ का

अ त
अ ढा

ोौ

अ ष ध

चला शिकूया.

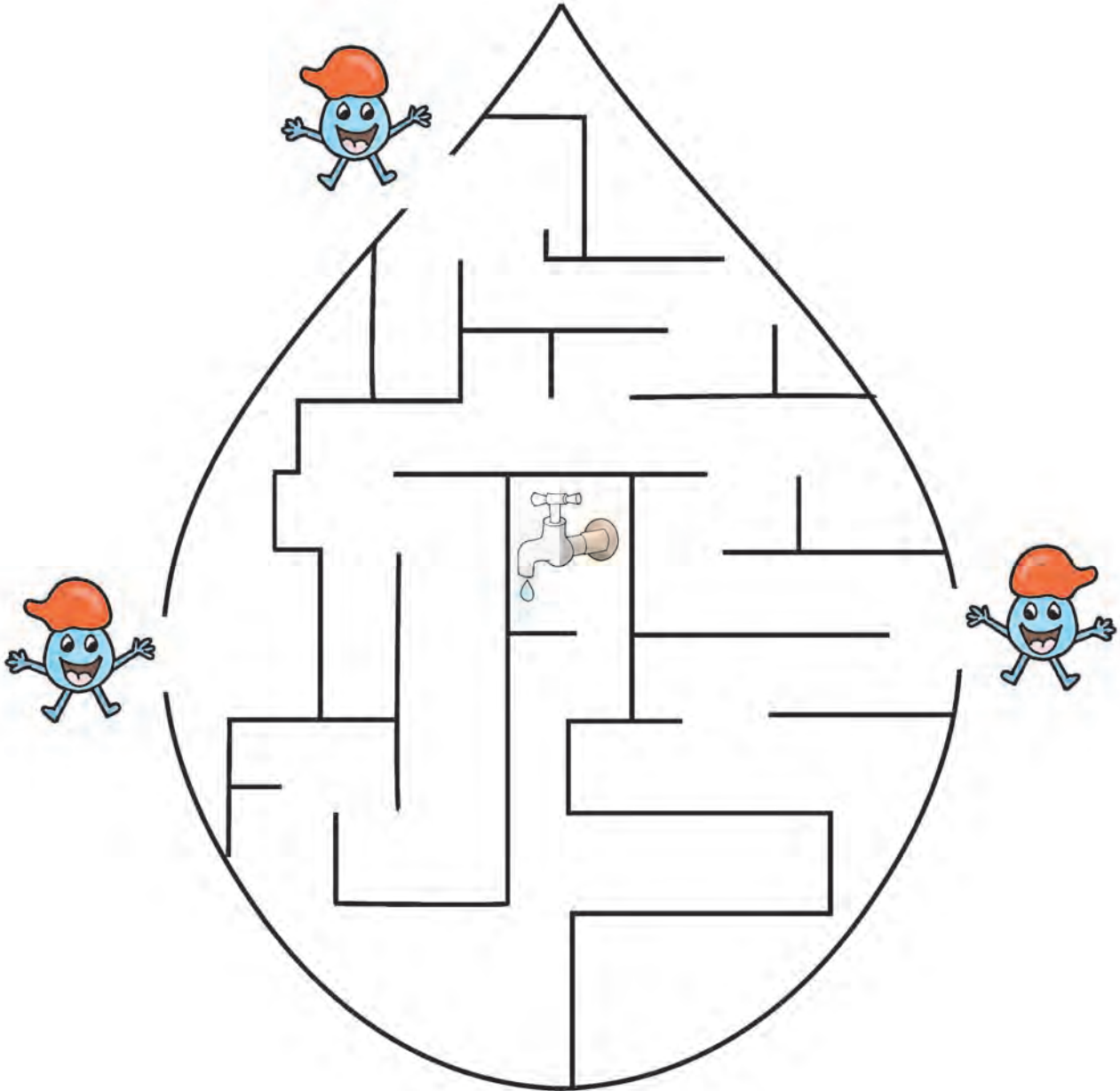
- स्वरचिन्हे वापरून शब्द तयार करता येणे व वाचता येणे.

Help Santo find the way to close the tap.

(सॅन्टोला नळ बंद करण्यासाठी मार्ग शोधण्यास मदत कर.)

Brainstorming

What will you do to save water in your house?

Let's learn :

- To speak about the given situation with confidence.

Let's practise. (सराव करूया.)

alligator
(सुसरीसारखा प्राणी)

ant
(मुंगी)

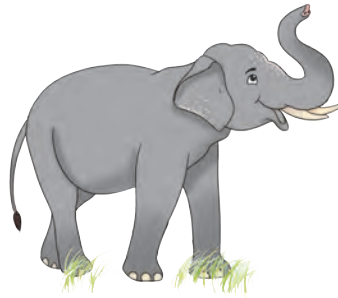
apple
(सफरचंद)

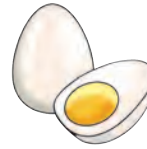
axe
(कुऱ्हाड)

elbow
(कोपर)

elephant
(हत्ती)

egg
(अंडे)

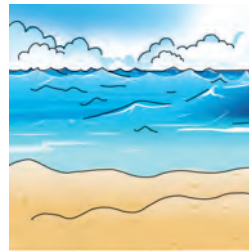
engine
(इंजिन)

octopus
(ऑक्टोपस)

orange
(संत्री)

ocean
(महासागर)

otter
(ऊदमांजर)

Let's learn :

- To use English words to name known and unknown objects.

जलप्रतिज्ञा

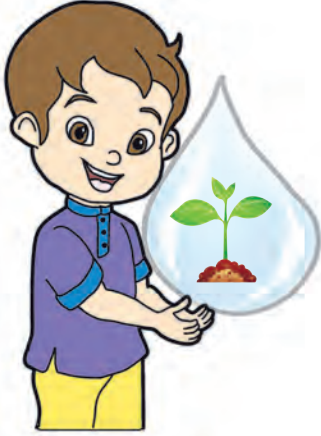
मी प्रतिज्ञा करतो/करते, की मी दररोज हवे तेवढेच पाणी वापरेन.
पाणी वाया जाणार नाही याची मी काळजी घेईन. मला माहीत आहे, की
पाण्याचा प्रत्येक थेंब महत्त्वाचा आहे. पाणी ही निसर्गाची अमूल्य देणगी
आहे. पाणी हे जीवन आहे.

पाणी जपणे ही माझी जबाबदारी आहे. मी सदैव तिचे पालन करेन.

सर्व मिळून संकल्प करूया.

पाणी जपून वापरूया.

(Let's save water.)

“Save Water”

जागतिक जल दिन

World Water Day

२२ मार्च

(22nd March)

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व
अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ, पुणे.

एकात्मिक व द्विभाषिक बालभारती इयत्ता पहिली भाग-२ मराठी (सेमी-इंग्रजी)

समग्र शिक्षा
(विनामूल्य वितरणासाठी)